

PIĄTEK-PONIEDZIAŁEK
103-06104|2026|

GAZETA OLSZTYŃSKA

WEEKEND

GAZETA WARMII I MAZUR

cena 6,99 zł (w tym 8% VAT)

ISSN 0137-9127

*Drodzy Czytelnicy,
z okazji Świąt
Zmartwychwstania
Pańskiego
życzymy Wam pokoju,
nadziei i radości
wyptywającej z wiary
w Chrystusa.
Niech ten
święty czas
umocni wiarę,
przyniesie okrzepienie
i napętni serca
pokojem.*

**Redakcja
oraz Zarząd Spółki:
Andrzej Senkowski
i Maciej Matera**

140 stron Jubileuszowe
na **140** lat wydanie
Gazety Olsztyńskiej

14 kwietnia – szukaj w sprzedaży

GAZETA
OLSZTYŃSKA

PATRONI

Szanowni Olsztynianie,

z okazji

Świąt Wielkanocnych

składam Państwu najserdeczniejsze życzenia
zdrowia, spokoju i nadziei.

Niech ten wyjątkowy czas będzie momentem
wytchnienia od codziennych obowiązków,
okazją do spotkań w gronie najbliższych
oraz źródłem siły i optymizmu w nadchodzących dniach.

Wielkanoc niesie ze sobą przesłanie odrodzenia i nowych początków.

Życzę nam wszystkim, abyśmy potrafili czerpać z niego inspirację
do budowania wspólnoty, wzajemnej życzliwości
oraz troski o nasze piękne miasto.

Wesołych Świąt Wielkanocnych!

Robert Szewczyk

Prezydent Olsztyna

DRODZY SIOSTRY I BRACIA W CHRYSZCIE, UMIŁOWANI DIECEZJANIE!

Z głębi serca kieruję do Was słowa pasterskiego pozdrowienia i nadziei w ten święty czas Wielkanocy. Chrystus zmartwychwstał! Prawdziwie zmartwychwstał! Zwyciężył grzech, śmierć i wszelkie zło, abyśmy mogli żyć nowym życiem w Nim.

W roku duszpasterskim, który przeżywamy pod hasłem „Uczniowie-misjonarze”, pragniemy na nowo odkrywać nasze powołanie do bycia świadkami żywego Boga. Zmartwychwstanie Jezusa nie jest jedynie wydarzeniem z przeszłości – jest rzeczywistością, która trwa i przemienia nasze życie tu i teraz.

Każdy z nas przez chrzest święty został wezwany, aby być uczniem, tym, który słucha, uczy się i idzie za Panem, oraz misjonarzem, tym, który dzieli się wiarą, nadzieją i miłością z innymi.

Dziś jednak nasze serca nie są wolne od niepokoju. Żyjemy w świecie naznaczonym dramatem

wojen, cierpieniem niewinnych, lękami o przyszłość. Widzimy rozdarcia między narodami, ale także bolesne podziały w naszej Ojczyźnie – podziały, które wkładają się do

rodzin, wspólnot, a nawet do ludzkich sumień. W takich okolicznościach orędzie Wielkanocy nabiera szczególnej mocy i szczególnego znaczenia.

Chrystus przychodzi do swoich uczniów mimo zamkniętych drzwi i mówi: „Pokój wam!”. Ten pokój nie jest jedynie brakiem

240260tr-a-G

REKLAMA

Niech Wielkanoc będzie czasem odnowy

– pełnym optymizmu, wzajemnej życzliwości i wiary w dobre jutro.

*Życzymy Państwu pogody ducha, rodzinnego ciepła
oraz inspirującej, pięknej wiosny.*

Andrzej Abako
Starosta Olsztyński

Grzegorz Drozdowski
Przewodniczący
Rady Powiatu w Olsztynie

Artur Wrochna
Wicestarosta Olsztyński

WYDAWCA
GALINDIA
Sp. z o.o.
ul. Tracka 7b,
10-364
Olsztyn

REDAKTOR NACZELNY
Maciej Matera
zarzad@gazetaolsztyńska.pl

DYREKTOR BIURA REKLAMY
Agnieszka Weder-Grygielewicz
a.weder@gazetaolsztyńska.pl
885 998 201

ZASTĘPCY REDAKTORA
NACZELNEGO
Michał Podolak
Zuzanna Leszczyńska

REDAKTORZY WYDANIA
Michał Podolak
Zuzanna Leszczyńska
wydawca@gazetaolsztyńska.pl
sport@gazetaolsztyńska.pl

WYDANIE ONLINE
Ania Głazek
internet@gazetaolsztyńska.pl
519 839 562

GAZETAOLSZTYNSKA.PL
redakcja@gazetaolsztyńska.pl
tel. 502 499 515

PRENUMERATA E-WYDAŃ
prenumerata@gazetaolsztyńska.pl
502 499 531

REKLAMA W OLSZTYNIE
ul. Tracka 7b
tel. 885 998 201
reklama@gazetaolsztyńska.pl

CENTRALNE
BIURO OGŁOSZEŃ
tel. 514 800 517

REDAKCJA W ELBLĄGU
Ewelina Gulińska
ul. Rybacka 35
82-300 Elbląg
tel. 505 766 681
gazeta@dziennikelblaski.pl

REKLAMA W ELBLĄGU
Elwira Kowalska
ul. Rybacka 35
82-300 Elbląg
tel. 604 408 305
reklamy@dziennikelblaski.pl
PRENUMERATA E-WYDAŃ
prenumerata@dziennikelblaski.pl
502 499 531

DRUK
Polska Press Sp. z o.o.
Oddział Poligrafia
Drukarnia
w Białymstoku
Ignatki,
ul. Przemysłowa 26
16-001 Kleosin

255260tr-a-G

konfliktu, ale darem serca przemienionego przez miłość Boga. Tylko On może uleczyć nasze rany, pojednać zwaśnionych, przywrócić jedność tam, gdzie zdaje się ona niemożliwa.

Dlatego jako uczniowie-misjonarze jesteśmy wezwani, aby nieść światu pokój Zmartwychwstałego. Nie przez wielkie słowa, lecz przez codzienne świadectwo: cierpliwość wobec innych, gotowość do przebaczenia, szacunek dla tych, którzy myślą inaczej. W czasach napięć i sporów szczególnym zadaniem chrześcijan jest budowanie mostów, a nie murów. Niech tegoroczna Wielkanoc stanie się dla nas wszystkich zaproszeniem do odnowienia wiary. Niech będzie czasem powrotu do modlitwy, do Słowa Bożego, do sakramentów. Niech umocni w nas przekonanie, że nawet wśród największych trudności Bóg jest obecny i działa – cicho, ale skutecznie.

Zwracam się szczególnie do rodzin, aby były szkołami miłości i pojednania, do młodych ludzi, aby nie bali się iść pod prąd i świadczyć o prawdzie, i do starszych osób i chorych, aby swoje cierpienie łączyli z krzyżem Chrystusa, stając się źródłem duchowej siły dla całej wspólnoty.

Niech światło poranka wielkanocnego rozproszy wszelkie mroki naszych serc. Niech nadzieja, która płynie z pustego grobu, umacnia nas w codziennym życiu. Niech Zmartwychwstały Pan obdarzy nas pokojem, odwagą i radością, abyśmy jako uczniowie-misjonarze nieśli Jego miłość tam, gdzie panuje lęk, zwątpienie i podział.

Na ten święty czas z serca wszystkim błogosławie: w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

+ Józef Górzynski
arcybiskup metropolita
warmiński

CHRYSTUS ZMARTWYCHWSTAŁ! – CHRYSTOS WOSKRES!

*„Przyjdźcie wszyscy
i pijcie z nowego życia,
które wypływa nie
z kamienia,
ale ze źródła
nieskończoności,
którym jest
Chrystus, a my w Nim
jesteśmy utwierdzeni”.
(kanon bizantyjskiej
jutrzni paschalnej)*

„Zmartwychwstałem i zawsze jestem z Tobą!”

Niech to zapewnienie przeniknie nasze serca, wnosząc w nie pewność obecności Zmartwychwstałego Pana, nawet gdy dotykają nas trudy codziennego życia. Niech święta Wielkiejnocy skłaniają nas do refleksji, przemyslenia i umacniania wiary,

a zwycięska obecność Chrystusa Zmartwychwstałego niech towarzyszy nam zawsze.

Wydarzenie, które stało się fundamentem chrześcijańskiej wiary, odbyło się bez świadków, a jego następstwem był pusty grób. Pusty grób, który stał się symbolem wiary w słowa i nauki Jezusa Chrystu-

sa. Pusty grób, który wzmocnił wiarę apostołów: Piotra i Jana, którzy odrzucili wszelkie wątpliwości, sceptycyzm czy brak nadziei i zawierzyli Bogu. Wszystkie nauki, których wysłucha-

li, dopełniły się. Chrystus zwyciężył! Zawierzmy naszemu Panu i radośnie śpiewajmy „Chrystus zmartwychwstał” („Chrystos woskres”).

Chrystus przychodzi i przynosi pokój, bo on pokonał śmierć, pokonał zło i grzech. W dniu tak szczególnym zaprasza nas, abyśmy poszli za Nim. Za-

praszamy nas, abyśmy budowali świat, w którym dobro jest mocniejsze od zła i zawsze zwycięża. Niech Jego zwycięstwo oddali z tej ziemi szaleństwo wojny, nienawiści, kłamstwa, pogardy wobec drugiego człowieka.

Wszystkim chrześcijanom życzę pełnych nadziei, wiary i miłości święt Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa, wszelkiej pomysłowości, zdrowia, pokoju w sercu, w rodzinie, pokoju w Ukrainie i na całym świecie oraz błogosławionego czasu radosnej Paschy.

Arkadiusz Trochanowski
biskup Eparchii
Olsztyńsko-Gdańskiej
Kościoła
Greckokatolickiego

REKLAMA

Niech Wielkanoc będzie czasem spokoju, nadziei
i radosnych chwil przy wspólnym stole.

Najlepsze życzenia świąteczne składa

REKLAMA

Z okazji Świąt Wielkanocnych życzę Państwu spokoju, nadziei i wiosennej energii.

Niech ten czas sprzyja refleksji, inspirowaniu do dalszego rozwoju oraz umacniania wiary w znaczenie nauki, wiedzy i edukacji w budowaniu przyszłości.

Marcin Kulasek
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Posel na Sejm RP

UNIKATOWY PORTRET IGNACEGO KRASICKIEGO WRACA NA WARMIE

Portret będzie eksponowany w komnacie poety na zamku w Lidzbarku Warmińskim, gdzie mieszkańcy Warmii i Mazur będą mogli podziwiać unikatowy nabytek, stanowiący ważny element historii regionu i polskiego oświecenia.

REKLAMA

W czwartek (2 kwietnia) w Muzeum Warmii i Mazur zaprezentowano nowy nabytek – portret Ignacego Krasickiego, przedstawiający przyszłego biskupa warmińskiego podczas pobytu w Rzymie.

Obraz, datowany na 1761 rok i przedstawiający 26-letniego Krasickiego, został zakupiony w ubiegłym roku na aukcji w Paryżu i poddany starannej konserwacji w pracowni konserwacji. Zabiegi objęły zarówno obraz, jak i jego ramę.

– Dzisiejsza prezentacja to nie tylko pokaz nowego nabytku, ale też przypomnienie, że Warmia była miejscem

narodzin wielkiej kultury – podkreślił Marcin Kuchciński, marszałek województwa warmińsko-mazurskiego. – Ignacy Krasicki przez 28 lat współtworzył dziedzictwo literackie regionu i odzyskując takie dzieła, umacniamy naszą tożsamość.

Dyrektor muzeum Piotr Żuchowski opisał proces zakupu: muzeum dowiedziało się o aukcji w Paryżu na początku 2025 roku, zachowało tę informację w tajemnicy i ostatecznie wygrało licytację. Całkowity koszt, wliczając opłatę aukcyjną i transport, wyniósł 9750 euro, sfinansowany z własnych środków muzeum.

Zdrowych, radosnych
Świąt Wielkanocnych
przepełnionych nadzieją i miłością
oraz obfitością spotkań
w gronie najbliższych, by uśmiech
i wiosenny optymizm
towarzyszył każdego dnia

życzą właściciele firmy
„MAS-BUD” Stawarczyk Spółka Jawna
Olsztyn, ul. Sucharskiego 4/D

MAS-BUD Stawarczyk

BUKOWA PRZYSTAŃ

23026otbr-a-G

Spokojnych, radosnych i bezpiecznych
Świąt Wielkanocnych
życzy Czech-Serwis

SKODA CZECH-SERWIS

CZECH - SERWIS
OLSZTYN, UL. TOWAROWA 19A (Przy WORD-zie)
89 532 09 40, 503 045 991

WWW.CZECHSERWIS.PL

108025otbr-c

Dla właścicieli to więcej niż pojazdy. To projekt. Pasja. Obsesja!

Ewelina Żuberek

ewelina.zuberek@polskapress.pl

Są samochody i motocykle, które służą tylko do jazdy. I są takie, które robią coś znacznie więcej - robią wrażenie! Przyciągają spojrzenia, zatrzymują na chwilę i są pasją właścicieli.

Tych, dla których ich samochód lub motocykl to coś wię-

cej niż tylko środek transportu, zaprosiliśmy do udziału w kolejnej odsłonie konkursów ALE FURA! i ALE MOTOR!, w ramach plebiscytu Mistrzowie Motoryzacji.

Spójrzcie na te zachwycające maszyny, które już biorą udział w akcji, a które ktoś wybrał albo „same znalazły” właściciela. Czasem były marzeniem od lat. Czasem porywem serca, który przerodził się

w przygodę na lata. Czasami pozostały nietknięte, a czasami zmieniały się - dopracowywane, poprawiane. Zawsze wychowane. Dla miłośników takich pojazdów lakier nie jest po prostu „czarny”. On ma odcień, o którym można rozmawiać godzinami. Ryk silnika to najpiękniejsza muzyka. Detale, dla jednych niezauważalne, dla nich są radością dla oczu. Bo dla właścicieli takie auto czy

motocykl to więcej niż pojazd. To projekt. To pasja. To trochę jak miłosna obsesja. Coś, czym chce się pochwalić - i teraz jest to możliwe! - Wspólnie stworzymy wyjątkową galerię samochodów i motocykli z naszego regionu - maszyn z duszą, historią i charakterem. Takich, z których właściciele są naprawdę dumni - mówi Daria Jankiewicz-Kaczmarek, która jest odpowiedzialna za realiza-

cję Mistrzów Motoryzacji we wszystkich gazetach Polska Press Grupy. Pierwsze dni głosowania za nami, dlatego dziś podziwiamy pierwszych liderów kolejnej odsłony konkursów ALE FURA! i ALE MOTOR! W głosowaniu Czytelników wyłonimy te pojazdy, które staną się... gwiazdami! Bo trafią i do wyjątkowego kalendarza na 2027 rok, i na okładkę specjalnego dodatku do naszej ga-

zety podsumowującego akcję Mistrzowie Motoryzacji. Awansują też do ogólnopolskiego finału, gdzie powalczą o tytuły Fura Roku i Motor Roku, by poznać je cała Polska! Chcemy też pisać o tych cudach motoryzacji, dlatego... Jeśli już startujecie w akcji, opowiedzcie swoją historię. A jeśli jeszcze nie bierzecie udziału, ciągle możecie się zgłosić! Więcej na www.gazetaolsztynska.pl/mistrzowie-moto

LIDERZY W KATEGORII ALE FURA!

1. Nissan 350Z, Marek Gólczyński

2. Mitsubishi Lancer, 2009, Aleksander Kłos, Olsztyn

3. Audi A4 B6, Krystian Nadstawny, Mrągowo

4. Suzuki Vitara, 1995, Artur Choma

5. Ford Thunderbird convertible, 1959, Piotr Wawrzak

6. Mercedes-Benz C klasa W204, 2012, Michał Kamiński

7. Mercedes-AMG C126 SLS, 1991, Rafał Serewicz, Kiersztanowo

8. Volvo C30, 2009, Maciej Stanisławski, Bartąg

9. Peugeot 206, 2000, Michał Kijko, Kętrzyn

10. Subaru Impreza WRX, 2004, Piotr Kolski, Olsztyn

LIDERZY W KATEGORII ALE MOTOR!

1. Kawasaki GPz900R restomod, 1988, Sebastian Zieliński, Łąkorz

2. BMW R75/6, 1976, Łukasz Inczewski, Olsztyn

3. Suzuki Intruder, 1998, Rafał Gryszan Giżycko

4. Triumph Speedmaster 865, 2015, Jarosław Dziak, Lubawa

5. Yamaha MT09, 2020, Daniel Radzikowski, Orzysz

6. Honda Hornet PC41, 2010, Mariusz „MaRio” Lisowski

7. Harley-Davidson V-Rod, 2003, Jarosław Grochowski, Olsztyn

8. Dnepr K750, 1967, Marek Husar

9. Honda GoldWing 1500, 1992, Mariusz Matuszewski, Kosyń

10. Harley-Davidson FXDC, 2014, Marcin Korecki

MISTERIUM ZBAWIENIA

Współczesny człowiek chciałby uzyskać dowód na zmartwychwstanie Jezusa na podobieństwo matematycznych wyliczeń czy też chemicznych lub fizycznych eksperymentów. Nie tędy droga. Zmartwychwstanie Jezusa jest prawdą wiary i jest faktem historycznym – mówi ks. dr Jan Bocian SVD.

– Zaczniemy od pytania najbardziej fundamentalnego, od którego warto rozpocząć każdą rozmowę o Wielkanocy, które może wiernym przypomnieć, na jaki poranek czekają, a niewierzącym i agnostykom wyjaśnić, czym właściwie są święta, które w Polsce obchodzi zdecydowana większość społeczeństwa. W czym zatem wyraża się najgłębszy sens Świąt Wielkanocnych i dlaczego to właśnie one stanowią dla chrześcijaństwa najważniejszy czas całego roku liturgicznego?

– Świąta Paschalne to upamiętnienie zmartwychwstania Jezusa, święta wyzwolenia z niewoli grzechu i śmierci. Skoro zaś „wyzwolenie” – to wolność, ale wolność właściwie rozumiana. We współczesnym świecie wolność postrzega się zazwyczaj jako możliwość robienia tego, co mi się żywnie podoba. Nie w tym jednak tkwi istota wolności. Wolność polega raczej na tym, by umieć rozpoznać obiektywne dobro i posiadać odwagę i siłę do bezkompromisowego podążania za nim.

Robić zawsze to, co się w danej chwili żywnie podoba, to podążać za instynktami, zachciankami... Taka postawa łatwo może doprowadzić do zniewolenia, nałogów... W pewnym sensie taką pozorną wolność mają zwierzęta – idą za instynktami: pragną jeść – jedzą, pragną pić – piją. Rozwijają się jednak tylko fizycznie. Nie posiadają zdolności rozwoju intelektualnego i duchowego. Nadto zwierzęta instynktownie sobie nie szkodzą: nie wezmą narkotyków, nie upiją się alkoholem. Nie są więc zagrożone nałogami.

Z człowiekiem jest inaczej. Jeśli nauczę się oceniać otaczającą mnie rzeczywistość, odkrywam w niej wymagające, obiektywne dobro (a

każde dobro jest wymagające, bo domaga się podążania za nim) i ukształtuję w samym sobie tak wielką odwagę i siłę woli, by wbrew zniechęceniom oraz ewentualnym przeciwnościom zewnętrznym za odkrytym dobrem podążać, wtedy prawdziwie stanę się wolny. Nie zagrożą mi zniewalające nałogi, nie zatrzymają mnie krępujące próby zastraszenia czy prześladowania. Do takiej właśnie wolności wyswobodził mnie Zmartwychwstały Chrystus.

– Czytajac Nowy Testament, trafiamy na dwa sposoby mówienia o wydarzeniu paschalnym. W jednych miejscach czytamy, że Bóg wskrzesił Jezusa, jak w Ga 1, 1, gdzie św. Paweł mówi o „Bogu Ojcu, który Go wskrzesił z martwych”, albo w Dz 2, 24 i Dz 2, 32, gdzie Piotr głosi, że „Bóg wskrzesił Go” i że „Tego właśnie Jezusa wskrzesił Bóg”. W innych miejscach mówimy po prostu, że Chrystus zmartwychwstał. Czym różnią się te dwa ujęcia i czy chodzi tu o tę samą rzeczywistość opisaną z dwóch różnych perspektyw? A zarazem jaka jest rola Boga Ojca w dziele zbawienia, skoro to właśnie Ojciec objawia swoją moc w zmartwychwstaniu Syna?

– Każde działanie Boga jest działaniem trynitarnym. Bóg jest w Trójcy jedyny i działa jako Trójca. Tak więc w dziele stworzenia, zbawienia i uświęcenia zawsze działa jeden jedyny Ojciec, Syn i Duch Święty. Nie trzech, lecz jeden. Relacje między osobami Trójcy są „wewnętrznymi relacjami Boga”, jeśli można to tak wyrazić, ale sama tajemnica Trójjedynego jest nieogarniona dla ludzkiego rozumu.

W Ewangelii według św. Jana (10, 17b-18) przekazana zostaje nam następująca wypowiedź Jezusa: „Ja życie moje oddaję, aby

Materiał naślesiany

Ksiądz dr Jan Bocian SVD urodził się w 1967 roku w Warszawie. W 1986 roku wstąpił do Zgromadzenia Słowa Bożego (SVD). Po ukończeniu Misyjnego Seminarium Duchownego Księży Werbistów, w 1993 roku otrzymał z rąk arcybiskupa Edmunda Piszczaka święcenia kapłańskie. W latach 1993-1996 pracował duszpastersko w Rosji (Moskwa i Wołogda), a w latach 2002-2003 przebywał na doświadczeniu misyjnym w Ekwadorze. Obecnie pełni funkcje dyrektora studiów i ojca duchownego kleryków w Misyjnym Seminarium Duchownym Księży Werbistów w Pieniężnie, jak również włączony jest w system prewencji przemocy seksualnej. Od 2008 roku po odbyciu kursu szkolenia rezerw pełni też funkcję kapelana WP na czas wojny w stopniu podporucznika rezerwy. Autor książek i wielu artykułów.

je znów odzyskać. Nikt Mi go nie zabiera, lecz Ja sam z siebie je oddaję. Mam moc je oddać i mam moc je znów odzyskać. Taki nakaz otrzymałem od Mojego Ojca”. Wypowiedź ta jednoznacznie świadczy o tym, że Jezus po utracie życia doczesnego własną mocą może je odzyskać. A zatem On zmartwychwstaje. Wskrzeszony mocą Bożą będzie każdy człowiek. I tutaj rzeczywiście pojawia się pytanie, dlaczego Pis-

mo Świète mówi niekiedy o wskrzeszeniu Jezusa przez Boga (tak jak wskrzeszony będzie każdy z nas, co więcej – jakoby Jezus nie był Bogiem), a niekiedy o zmartwychwstaniu Jezusa (czyli przewyciężeniu śmierci swą własną mocą, do czego zdolny jest tylko niepodlegający śmierci Bóg).

Odpowiedź na to zagadkowe pytanie według mnie tkwi w dwojakiej naturze Jezusa. On jest Bogiem i człowiekiem, w pełni Bo-

giem i w pełni człowiekiem. W swej ludzkiej naturze wskrzeszony zostaje przez Boga jako człowiek. W swej boskiej naturze pokonuje śmierć człowieka swą własną mocą. Jako Bóg nieśmiertelny powstaje swą mocą. Jako człowiek zostaje wskrzeszony. Odwieczny Logos (druga osoba Trójcy Świętej) wcielił się w Jezusa z Nazaretu. Wcieliwszy się, przyjął ludzką duszę i ciało, ale nie porzucił swej Bożej natury. Toteż po męce i śmierci na krzyżu (co dokonało się w Jego ludzkiej naturze) On sam przywrócił do ludzkiego życia swe umęczone i zabite ciało. Tak więc w swej ludzkiej naturze został wskrzeszony. Jako Bóg zmartwychwstał swą własną mocą.

Podkreślenie tych obu aspektów Misterium Paschalnego jest bardzo istotne. Mówiąc bowiem o wierze w zmartwychwstanie Jezusa, podkreślamy wiarę w to, że jest On Bogiem. Mówiąc zaś o Jego wskrzeszeniu przez Boga, podkreślamy wiarę w to, że stał się w pełni człowiekiem, jak również to, że wierzymy, iż Bóg podobnie nas wskrzesi.

– W refleksji nad triduum paschalnym bardzo ważne jest także pytanie o tajemnicę Wielkiej Soboty, która dla wiernych pozostaje dniem ciszy, oczekiwania i pozornej nieobecności Boga. W wyznaniu wiary mówimy, że po śmierci na krzyżu Chrystus zstąpił do piekieł. Jak należy rozumieć te słowa? Dokąd właściwie zstąpił Jezus, po co tam zstąpił i co wydarzyło się między Jego śmiercią a porankiem zmartwychwstania?

– Być może pewną trudność tworzy tutaj polskie określenie „piekła” (ale uwaga – nie „piekło”). Być może lepszym terminem byłaby tutaj „otchłań”. Piekło bowiem rozumiemy jako miejsce czy też stan potępienia – tam prze-

bywają upadli aniołowie (diabły) i potępieni ludzie, wszyscy ci, którzy ostatecznie odrzucili Boga. Piekła zaś, albo lepiej chyba otchłań, oznacza miejsce/ stan, w którym przebywali sprawiedliwi Starego Przymierza, którzy umarli przed Chrystusem. Oczekiwali tam na odkupienie. Zgodnie ze Świętą Tradycją nie mogli oni wejść do raju, dopóki Jezus nie obmył ich z grzechów swą krwią. Piotr Apostoł w swoim Pierwszym Liście (3, 18-20) pisze o zstąpieniu Jezusa po śmierci do „więzienia”, w którym przebywali oczekujący na zbawienie sprawiedliwi Starego Testamentu. Z tego stanu oczekiwania miał wyprowadzić ich Chrystus przez swe Misterium Paschalne. Tak więc tam miał zstąpić Jezus po swej śmierci, by zbawienie ogłosić naszym przodkom w wierze. Pięknie o tym opowiada „Starożytna homilia na Świętą i Wielką Sobotę” umieszczona w brewiarzu (liturgii godzin) jako drugie czytanie z Godziny Czytań na dzień Wielkiej Soboty. Nie sposób jej tutaj przytaczać, ale jest ona starożytnym świadectwem wiary pierwszych chrześcijan. Zainteresowanych odsyłam do drugiego tomu kapłańskiego brewiarza.

– W Niedzielę Palmową czytaliśmy w kościele opis męki Jezusa z Ewangelii św. Mateusza, który pisze, że po śmierci Jezusa otworzyły się groby, a wielu zmarłych świętych ukazało się wielu osobom w Jerozolimie. To jeden z fragmentów Biblii, który mnie intryguje. Czy należy go rozumieć dosłownie jako opis realnego wskrzeszenia, tak jak było z Łazarzem? Co da się powiedzieć o tajemniczych „świętych”, o których mówi ten tekst? Pokazując się w Jerozolimie, musieli

przecież wzbudzić sensację. Czy wiadomo coś więcej na ten temat? Jak bibliści interpretują ten fragment?

– To jeden z trudniejszych do wyjaśnienia tekstów Nowego Testamentu. Nastrecał on już ogromnych trudności pierwszym chrześcijanom. Wypracowano też kilka nurtów interpretacyjnych tego tekstu. W starożytności większość uznawała dosłowne znaczenie tej perykopy (wśród nich św. Ireneusz i św. Ignacy Antiocheński). Zastanawiano się jednak, czy powstanie świętych Starego Testamentu (patriarchów, proroków) było już zmartwychwstaniem ostatecznym, czy też – podobnie jak wskrzeszenie Łazarza – niejako „powstaniem chwilowym”, by zaświadczyć o natchmiasowej skuteczności ofiary Jezusa. Jeśli było to już zmartwychwstanie ostateczne, święci ci musieliby potem być wniebowzięci. Jeśli „chwilowe”, jak wskrzeszenie Łazarza, umarli ponownie i oczekują na dzień zmartwychwstania podczas paruzji (powtórnego przyjścia Jezusa).

W średniowieczu (np. Tomasz z Akwinu) zwracano uwagę na fakt, że: „Groby się otworzyły i wiele ciał Świętych, którzy umarli, powstało. I wyszedłszy z grobów po Jego zmartwychwstaniu, weszli oni do Miasta Świętego i ukazali się wielu” (Mt 27, 52-53), a zatem święci wyszli z grobów nie tyle po śmierci Jezusa, co raczej po Jego zmartwychwstaniu. Podkreślano więc, że Jezus zmartwychwstał jako pierwszy i swoim powstaniem z martwych otworzył tę drogę zmarłym świętym.

Współcześni interpretatorzy odwołują się często do symboliki tekstu, twierdząc, że w obrazowy sposób przedstawia on prawdę o tym, iż wraz z dokonaniem się Misterium Paschy Jezusa rozpoczęła się epoka eschatologiczna, którą Mateusz Apostoł streszcza krótkim, apokaliptycznym opisem.

Mi samemu trudno jest znaleźć zadowalającą mnie interpretację tekstu. Byłbym skłonny uznać dosłowne jego znaczenie

– powstanie świętych Starego Przymierza, by zaświadczyli o dokonaniu przez Jezusa zbawieniu. Lecz nie potrafię odpowiedzieć, co było potem: czy wskrzeszeni zostali na wzór Łazarza i teraz oczekują na ostateczne zmartwychwstanie w dniu paruzji, czy byli wniebowzięci... Nie wiem. Przyznaję, że również komentarze do Ewangelii św. Mateusza nieczęsto zajmują się tym tekstem.

– Jeżeli zmartwychwstanie Jezusa rozważać także w perspektywie historycznej, to musi pojawić się pytanie o świadectwa i argumenty, które przemawiają za jego realnością. Przypomnijmy zatem, jakie są przesłanki historyczne, znaki i świadectwa, które pozwalają traktować zmartwychwstanie nie tylko jako prawdę wiary, ale również jako wydarzenie, które domaga się poważnego namysłu historycznego?

– To bardzo ciekawe i ważne pytanie. Współczesny człowiek chciałby uzyskać dowód na zmartwychwstanie Jezusa na podobieństwo matematycznych wyliczeń czy też chemicznych lub fizycznych eksperymentów. Nie tędy droga. Zmartwychwstanie Jezusa jest prawdą wiary i jest faktem historycznym. To bardzo ważne – chrześcijaństwo nie opiera się na mitach czy symbolicznych opisach, lecz na realnych faktach z historii. To pociąga jednak za sobą pewne konsekwencje. Każda nauka ma swoje metody. W zgodności z tymi metodami badań należy dziedzinę danej nauki. Stąd też nie można matematycznymi wyliczeniami czy też eksperymentami z zakresu nauk biologicznych potwierdzić faktu zmartwychwstania Jezusa. Do tego zagadnienia należy podejść, stosując metody badania historycznego.

Okazuje się, że istnieje ogromna ilość dowodów historycznych na fakt powstania Jezusa z grobu. Zgodność różnorodnych dokumentów potwierdzających ten fakt, argumenty archeologiczne... Trudno byłoby mi tutaj przytaczać

je wszystkie, ale chciałbym odwołać się do jednego ciekawego opracowania owego problemu. Josh McDowell nie był chrześcijaninem. Chrześcijaństwo wydawało mu się absurdalną wiarą. Postanowił metodami naukowymi (historycznymi) przeanalizować problem zmartwychwstania Jezusa. Pragnął w rzeczowy sposób obalić fundament naszej wiary. Ale podszedł do postawionego przed sobą zadania w uczciwy sposób. Badał świadectwa, analizował dokumenty... W pewnym momencie przeraził się, bo zaczął dochodzić do wniosku, że zmartwychwstanie Jezusa jest z punktu widzenia nauki jednym z najlepiej udokumentowanych (a przez to możliwych do udowodnienia) faktów. Ale nie to go najbardziej przeraziło. Złakł się tego, że jeśli wykaże, że zmartwychwstanie jest faktem, będzie musiał konsekwentnie stać się chrześcijaninem. A tego nie chciał. Josh McDowell dowiódł faktu zmartwychwstania i przyjął chrześcijańską wiarę. Świadectwo swego intelektualnego, naukowego (pierwotnie przecież niereligijnego) wysiłku opisał i opublikował w książce. Książka ta wydana też została w języku polskim (Josh McDowell, „Sprawa zmartwychwstania – czy świadectwa historyczne potwierdzają zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa”, wyd. Vocatio, Warszawa 1996). Zainteresowanych odsyłam do tego źródła. Rzeczowo, detektywistycznie potraktowane argumenty, dokumenty, dowody...

Tak, istnieją naukowe dowody potwierdzające fakt zmartwychwstania Jezusa. Tylko fakt historyczny trzeba badać, dowodzić zgodnie z zasadami historii, a nie matematyki czy nauk biologicznych. Niekiedy łatwiej przyjąć nam matematyczne wyliczenie czy też chemiczny bądź fizyczny eksperyment. Te bowiem są powtarzalne i zawsze można się im przypatrzeć, niekiedy wywołać sztucznie. Fakty historyczne są jednostkowe i niepowtarzalne. Wymagają więc

dowodów natury historycznej. Tak też jest ze zmartwychwstaniem Chrystusa.

– W tym kontekście warto zapytać także o słynny Całun Turyński. Czym on jest i czy może on być traktowany jako istotna przesłanka w dyskusji o zmartwychwstaniu Jezusa?

– Niewątpliwie tak. Całun Turyński, relikwia Męki Pańskiej, może pomóc dowiedzieć zmartwychwstania Jezusa. Z punktu widzenia nauk historycznych nie będzie on jednak relikwią, a archeologicznym artefaktem. Ów archeologiczny artefakt należy poddać badaniom i szczerze od wielu lat to się robi. Powstała nawet syndonologia – nauka zajmująca się badaniem Całunu. Syndonolodzy poddają Całun Turyński analizom medycznym, chemicznym, fizycznym... Wnioski, do których dochodzą, wspierają argumenty nauk historycznych. Tak więc Całun Turyński jako „artefakt archeologiczny” jest wsparciem nauk historycznych i wraz z nimi potwierdza historyczność zmartwychwstania Jezusa.

– Nasz wywiad ukaze się w Wielki Piątek, a więc będą jeszcze dwa dni przed wielkanocnym porankiem. Chciałabym zatem na koniec zapytać Ojca o rzecz bardzo istotną dla każdego wierzącego. Jak w czasie tych ostatnich dni konkretnie, praktycznie przygotować się duchowo do przeżycia zmartwychwstania, aby nie zatrzymywać się jedynie na zewnętrznym wymiarze świąt? Jak owocnie przeżyć Niedzielę Zmartwychwstania, a potem oktawę Wielkanocy, która jest uroczystym przedłużeniem świętowania Zmartwychwstania Pańskiego?

– Niewątpliwie potrzebna jest osobista modlitwa, medytacja nad Tajemnicą Paschalną. Chciałabym jednak zaproponować pewną szczególną praktykę – to moje osobiste, niedawne odkrycie. Choć przyznaję, niełatwo mi samemu zastosować je w życiu.

Przyjęła się tradycja podejmowania pewnych adwentowych czy wielkopostnych zobowiązań. Dotyczą one zazwyczaj umartwień,

pewnej ascezy. Ma to sens, gdy w ten sposób chcemy nie tyle zadać sobie cierpienie, co ćwiczyć siłę naszej woli. Kończy się tradycyjny czas pokuty i postu i powracamy do codzienności. Niekiedy chciałoby się ironicznie powiedzieć: „Postanowiłem przez Wielki Post nie palić papierosów, nie pić alkoholu... Było trudno, ale wytrzymałem. A teraz zmartwychwstał już mój Wyzwoliciel, a zatem ja mogę spokojnie powrócić do moich niewoli”. Może brzmi to komicznie, ale nie jest to dobry pomysł.

Pomyślałem sobie, że warto wprowadzić nieco inną praktykę wielkanocnych postanowień. Ale nie chodzi o jakieś wyrzeczenie. Zmartwychwstały Chrystus przyniósł nam radość. A zatem, upamiętniając i żyjąc radością Wielkiejnocy, uczmy się dostrzegać pragnienia innych, szczególnie bliskich nam osób. Postanówmy sobie, na chwałę Zmartwychwstałego, na przykład w każdym tygodniu wielkanocnym (w liturgii mamy siedem tygodni wielkanocnych) rozpoznać jakieś pragnienie bliskiej mi osoby (żony, męża, przyjaciela) i spełnić je, sprawiając jej przez to radość. Obym potrafił dostrzegać potrzeby innych, obym potrafił zadośćuczynić ich pragnieniom, stać się przyczyną ich radości! Może to być nawet coś, co mi samemu się podoba. Ważne jednak jest to, bym tę radość umiał przeżyć z drugą osobą. Siedem uczynków serdeczności na siedem wielkanocnych tygodni. Niech radość przeżywana z drugą osobą będzie wyrazem mej do niej miłości i obrazem radości paschalnej wysłużonej nam przez miłość Jezusa Chrystusa.

ZDZISŁAWA KOBYLŃSKA

TAK, ISTNIEJĄ
NAUKOWE DOWODY
POTWIERDZAJĄCE
FAKT ZMARTWYCH-
WSTANIA JEZUSA.
TYLKO FAKT
HISTORYCZNY
TRZEBA BADAĆ,
DOWODZIĆ ZGODNIE
Z ZASADAMI
HISTORII, A NIE
MATEMATYKI
CZY NAUK
BIOLOGICZNYCH.
NIEKIEDY ŁATWIEJ
PRZYJĄĆ NAM
MATEMATYCZNE
WYLICZENIE CZY
TEŻ CHEMICZNY
BĄDŹ FIZYCZNY
EKSPERYMENT.
TE BOWIEM SĄ
POWTARZALNE
I ZAWSZE
MOŻNA SIĘ IM
PRZYPATRZYĆ,
NIEKIEDY WYWOŁAĆ
SZTUCZNIE. FAKTY
HISTORYCZNE SĄ
JEDNOSTKOWE
I NIEPOWTARZALNE.
WYMAGAJĄ WIĘC
DOWODÓW NATURY
HISTORYCZNEJ.
TAK TEŻ JEST ZE
ZMARTWYCH-
WSTANIEM
CHRYSTUSA.

Z WIELKANOCĄ PO EUROPIE

Wielkanoc tuż-tuż. My mamy swoje, stare, polskie, piękne tradycje, które wplatają się w Wielki Post, ale potem także w każdy dzień Wielkiego Tygodnia — by swój szczęśliwy finał znaleźć w Poniedziałek Wielkanocny nierozzerwalnie związany ze śmigusem-dyngusem. A jak świętują inni?

Wielkanoc to jedno z najważniejszych świąt religijnych dla chrześcijan — dzień, w którym bez względu na regionalne tradycje wszyscy świętujemy zmartwychwstanie Chrystusa. W Europie istnieje wiele sposobów obchodzenia tego święta, takich jak uczestnictwo we mszy wielkanocnej, malowanie jajek czy obdarowywanie się czekoladowymi zajączkami. Ale są i mniej znane tradycje wielkanocne. Gdzie jechać, by prawdziwie poczuć Wielkanoc?

Czechy

Po czesku Wielkanoc to Velikonoce. Dodatkowo tak jak bożonarodzeniowe jarmarki są typowe dla Niemiec, tak wielkanocne są dla Pragi. Każdego roku małe uliczki staromiejskiego rynku i Placu Waclawa na czas Wielkanocy ożywają. Oferują rękodzieło, w tym jajka, kukielki i ręcznie robione lalki. Można też spotkać ministrantów potrząsających grzechotkami, które mają odpędzić Judasza, i malujących pisanki na ulicach. W Niedzielę Wielkanocną świętowanie przenosi się do pobliskich domów.

Oprócz malowania jajek inną wielkanocną tradycją z Czech jest wyrabianie bicz — wiklinowej różdżki ozdobionej kolorowymi wstążkami. W Poniedziałek Wielkanocny młodzi chłopcy zbierają gałęzie wierzby, ozdabiają je wstążkami i chodzą z nimi od domu do domu, symbolicznie smagając kobiety i dziewczęta, co ma je odmłodzić i ożywić ich wiarę na cały rok. Wśród typowych potraw znajdują się baranek i królik, mazanec (słodki okrągły chleb), baranek (ciasto posypane cukrem pudrem) i judasz (warkocz lub ciasto zwinięte w charakterystyczny

Węgierskie jajka wielkanocne

warkocz, posmarowane miodem). W Poniedziałek Wielkanocny nie brakuje dań z jajek. W okresie Wielkanocy większość czeskich restauracji przygotowuje wielkanocne menu i oferuje różnorodne piwa.

Niemcy

Wielkanoc to u naszych zachodnich sąsiadów jedno z najważniejszych świąt, obfitujące w zwyczaje i tradycje. Dla turystów odwiedzających Niemcy w tych dniach to wyjątkowe przeżycie. Ulice, place, ogrody, balkony... — cały kraj jest na Wielkanoc szczególnie udekorowany. Główną tradycją jest wręczanie wielkanocnych koszyków: każde dziecko otrzymuje koszyk zawierający ręcznie malowane jajka, czekoladki i zabawki. Malowanie pisanek (Ostereier), wielkanocny spacer (Osterspaziergang), pieczenie słynnego i popularnego baranka wielkanocnego (Osterlamm) w formie mięsnej lub biszkoptowej to kolejne typowe niemieckie tradycje wielkanocne. W tym czasie można też odwiedzać pchle targi z typowymi produktami wielkanocnymi.

W wielu częściach kraju świętuje się je kolorowymi czekoladowymi jajkami,

a nawet trzytygodniową przerwą świąteczną dla dzieci w wieku szkolnym. Istnieje również wielowiekowa tradycja Osterbaum, czyli wielkanocnego drzewka. Często można zobaczyć gałęzie drzew i krzewów ozdobione wiszącymi jajkami i wstążkami. Wiele ceremonii wielkanocnych koncentruje się na posiłkach i przemijaniu zimy. Tradycyjnie rodzinne posiłki spożywane są w Wielki Czwartek, Wielki Piątek, a w Niedzielę Wielkanocną je się obficie,

święteczne śniadanie. Podobnie jak w wielu krajach Europy, Niemcy kończą Wielkanoc paląc duże ogniska, symbolizujące koniec zimy. I taka ciekawostka: Wielki Piątek (Karfreitag) i Wielki Poniedziałek (Ostermontag) to w Niemczech dni wolne od pracy.

Ukraina

Przygotowania do obchodów Wielkanocy na Ukrainie rozpoczynają się na kilka tygodni przed świętem, a Wielki Post jest ich częścią. Ukraińskie jajka to pisanki, kraszanki (jadalne, jednokolorowe, barwione jajka) oraz driapanki (wzór wydrapywany na skorupce jajka). Podczas wigilii paschalnej ksiądz święci również wielkanocne koszyki parafian, w których znajdują się pisanki, masło, ser, kielbasa, sól i kilka innych produktów. Po powrocie do domu, spożywając ten pokarm, ludzie przerywają post: rytuał nosi nazwę rożowiny. Ludzie odwiedzają swoich krewnych i sąsiadów, składając sobie wielkanocne życzenia.

Semana Santa, Málaga

Wielka Brytania

W okresie Wielkanocy w Wielkiej Brytanii można delektować się zwyczajami, folklorem i tradycyjnym angielskim jedzeniem tak samo dobrze jak w każdym innym okresie roku, ponieważ wiele lokali pozostaje otwartych nawet w państwowe święta. Do głównych tradycji w Wielkiej Brytanii należy zabawa Egg Rolling — toczenie jaj, w której kilkoro dzieci zjeżdża ze wzgórz, tocząc ozdobione jajka. Inną popularną tradycją jest dekorowanie czekoladowych jajek. Wiele znanych marek czekolady organizuje imprezy, podczas których wyprodukowane przez siebie pisanki o różnych rozmiarach ukrywa w różnych miejscach miasta. Do innych tradycji należy również wypiek Hot Cross Buns, słodko-pikantnego ciasta w formie bułeczki, z rodzynkami i namalowanym krzyżem, podawanego na gorąco. Z drugiej strony,

w wielkanocnym czasie nie można przegapić licznych brytyjskich festiwali jedzenia i napojów oraz turniejów konnych.

Pamiętajmy, że Wielka Brytania to tak naprawdę cztery różne kraje. I tak w Anglii do wielkanocnych tradycji należy morris — angielski taniec ludowy oparty na rytmicznym kroku. Tancerze, ubrani na czarno i białą, mają na sobie słomkowe kapelusze i czerwone szarfy — prawdziwą atrakcję stanowią dzwonki zawiazane wokół ich kostek. Mówi się, że taniec, który wykonują, przegania zimę. Większość rytuałów bywa nieco dziwaczna i tancerze morrisa nie są tu wyjątkiem. Tradycyjnie taniec wykonywali wyłącznie mężczyźni, którzy nawiązywali kontakt z młodymi kobietami w tłumie, poklepując je nadmuchiwanym pęcherzem wieprzowym na patyku, co miało przynieść szczęście.

Rytualne biczowanie dziewcząt na Morawach (1910)

Węgry

Tu w Wielkanoc praktykuje się kilka ciekawych tradycji, w tym zajęcia na świeżym powietrzu. Malowanie pisanek jest jedną z tych najstarszych i do dziś pozostaje nieodłącznym elementem tego święta. Inną tradycją jest Locsolkodás, czyli pojenie kobiet: grupy chłopców z dzbanami, wiadrami, butelkami i wszelkimi naczyniami wypełnionymi wodą odwiedzają dziewczęta w ich domach, a kiedy te otwierają drzwi, są znieścacka oblewane! Chłopcy nie oszczędzają też dziewcząt przypadkowo spotkanych na ulicy. W czasie polewania dodatkowo recytują wiersz. By chłopak przestał polewać, dziewczyna musi ofiarować mu pisanekę. Tradycyjne węgierskie potrawy wielkanocne to wędzona szynka, chrzan, sałatka ziemniaczana, jajka na twardo i wielkanocny chleb.

Francja

We Francji Wielkanoc to Paques — uważana jest za najważniejsze chrześcijańskie święto w roku. W Wielki Czwartek kościelne dzwony w całej Francji milkną — aż do ogłoszenia zmartwychwstania Chrystusa w Niedzielę Wielkanocną. To stara tradycja, która mówi, że dzwony lecą do Rzymu, by papież mógł je poświęcić. Powracając do swoich francuskich dzwonnice, poświęcone i już głośnie dzwony, les cloches volantes, zbierają jajka, które zostawiają w ogrodach po drodze do domu. Jeśli chodzi o słynną francuską kuchnię, to tradycyjnie jajka są gotowane na twardo.

Co może ciekawe, we Francji nie ma wielkanocnego zajęcia. Francuzi mają własną tradycję zostawiania pisanek dla dzieci, które są w tym czasie bardzo popularnym prezentem. Dziś są to głównie czekoladowe jajka, ponieważ słodczyce również są francuską tradycją wielkanocną. Wraz z nimi pojawia się szeroka gama słodczych w postaci wielkanocnych zajęczków, dzwoneczków i czekoladowych rybek. Po-

Scoppio del Carro. Katedra we Florencji w Niedzielę Wielkanocną

dobnie jak w wielu innych krajach, w poranek Niedzieli Wielkanocnej dzieci bawią się w poszukiwanie jajek. W okresie Wielkanocy cukiernicy prezentują w swoich witrynach sklepowych prawdziwe dzieła sztuki w kształcie jajek.

Hiszpania

Wielki Tydzień to jedno z najważniejszych i najokazalej obchodzonych świąt w Hiszpanii. Muzyka, kultura, tradycja, religia, teatr... — tak naprawdę Wielkanoc w Hiszpanii zaczyna się na kilka dni przed Niedzielą Wielkanocną i różni się w zależności od regionu. Różne bractwa demonstrują swoją wiarę poprzez procesje z obrazami Męki Pańskiej, za którymi podążają pokutnicy lub nazarejczycy. Procesjom towarzyszy orkiestra; przemierzają one ulice setek hiszpańskich miast. Sewilla i Andaluja słyną z efektownych, bogato zdobionych procesji. A w procesji w Maladze prawie co roku udział bie-

rze urodzony w tym mieście Antonio Banderas. Procesje zaskakują też turystów charakterystycznymi strojami oraz elegancją wielu uczestników — kobiet ubranych na biało i mężczyzn w marynarkach.

Włochy

We Włoszech Wielkanoc nazywa się La Pasqua. Podobnie jak w Hiszpanii,

procesje są bardzo charakterystyczną tradycją w niektórych miastach Włoch. Wyróżnia się szczególnie ta, która odbywa się w Rzymie, wraz z mszą papieską w Watykanie, w Bazylice Świętego Piotra. Fajerwerki i pokazy pirotechniczne to kolejna popularna tradycja, na przykład w Wenecji, na Piazza San Marco. Jajko, podobnie jak w innych częściach Europy, jest głównym bohaterem tego święta. Ponieważ symbolizuje początek życia, używa się go w wielu grach i do przygotowywania popularnych potraw wielkanocnych.

W tętniącej życiem Florencji w Wielkanoc chyba największy, o wysokości 9 metrów, starodawny, 500-letni wóz ciągnie zaprzęg białych wołów — zmierza on aż do Piazza del Duomo, czyli pod katedrę. Wóz, którego przejazdowi asystuje 150 żołnierzy i muzyków w tradycyjnych strojach z XV wieku, jest wypełniony po brzegi fajerwerkami. Po procesji tłumy odśpiewują „Gloria in Excelsis Deo”. Arcybiskup zapala lont, który rozpoczyna 20-minutowy pokaz fajerwerków. Wedle tradycji ma zagwarantować to obfite plony i pomyślny rok gospodarczy.

Grecja

W Grecji Wielkanoc nazywana jest Páscha. Ze względu na kalendarz prawosławny Grecja obchodzi Wielkanoc najczęściej w innym terminie niż resz-

ta Europy. Jedną z najbardziej rozpoznawalnych greckich tradycji wielkanocnych jest Tsougrisma: grecka gra wielkanocna z czerwonym jajkiem. Podczas niej każdy gracz trzyma ugotowane na twardo czerwone jajko. Pierwszy uderza końcem swojego jajka w jajko przeciwnika. Osoba z nieuszkodzonym jajkiem używa tego samego końca jajka, by rozbić drugi koniec jajka przeciwnika. Podczas gry jedna osoba mówi: „Christos Anesti” („Chrystus zmartwychwstał!”). Drugi gracz odpowiada: „Alithos Anesti” („Rzeczywiście zmartwychwstał!”). Ma to symbolizować powstanie Chrystusa z grobu. Po zakończeniu gry jajka są obierane, krojone i podawane do jednej z miliona potraw na stole. Przy czym tak jak kolorowe jajka są częścią większości europejskich tradycji, tak w Grecji napotkamy tylko czerwone jajka. Ich kolor symbolizuje krew Chrystusa i Jego zwycięstwo nad śmiercią.

Idobra rada: w Niedzielę Wielkanocną około godziny 11 lepiej nie wychodzić na ulice Korfu. Tego dnia ludzie gromadzą się przy oknach, by wyrzucać na ulice wszelkiego rodzaju ceramikę. Ten hałaśliwy zwyczaj najwyraźniej wywodzi się z weneckiej tradycji, kiedy w Nowy Rok wyrzucano stare rzeczy przez okno, licząc na otrzymanie w ich miejsce nowych.

Szwecja

W Szwecji na dzień Wielkanocy mówi się Påskdagen. Podobnie jak w innych europejskich krajach, Szwecja obchodzi Wielkanoc z radością i entuzjazmem. Uroczystości są tu znacznie mniej religijne, a nacisk kładzie się na nadejście wiosny i kulturowanie rodzinnych tradycji. Obchody rozpoczynają się trzema dniami zabaw i ceremonii. Dzieci przebierają się za wielkanocne wiedźmy i wymieniają się ręcznie robionymi przedmiotami w zamian za słodycze. Rodziny gromadzą się wokół ognisk. Zbierają też gałązki brzozy, by ozdobić je kolorowymi piórami.

Norwegia

Oprócz wypadów w góry, narciarstwa biegowego i malowania jajek współczesną norweską tradycją w okresie Wielkanocy jest czytanie lub oglądanie kryminałów. Wszystkie główne kanały telewizyjne emitują kryminały i powieści detektywistyczne (np. „Poirot” Agathy Christie), czasopisma drukują historie, w których czytelnicy mogą spróbować rozwikłać kryminalną zagadkę, a nowe powieści detektywistyczne ukazują się przed Wielkanocą. Nawet kartony na mleko są zmieniane na kilka tygodni i w każdą Wielkanoc drukowany jest na nich nowy, krótki kryminał. Sklepy i firmy zamykane są na pięć dni w okresie Wielkanocy z wyjątkiem sklepów spożywczych, które ponownie otwierają się na jeden dzień, w sobotę poprzedzającą Niedzielę Wielkanocną. No można i tak...

Gdziekolwiek byście, Kochani Czytelnicy, w najbliższą Wielkanoc nie trafili, wszystkim Wam życzę Wesołych Świąt! Chrystus zmartwychwstał! Prawdziwie zmartwychwstał!

MAGDALENA MARIA BUKOWIECKA

Korzystałam z materiałów na stronach meining-hotels.com i premiumincoming.com oraz z Encyclopædia Britannica.

Rzeźby pisanek przed katedrą w Zagrzebiu, Chorwacja

WSPOMINAMY PROFESOR MARIĘ ŚWIANIEWICZ-NAGIEĆ

STRAŻNICZKA Z PLECACZKIEM

Drobna starsza pani. Zawsze z nieodłącznym plecaczkiem. Tak chodziła ulicami Olsztyna. Wielu mijają ją bezwiednie. Niewielu wiedziało, kogo mijają. Odeszła w Niedzielę Palmową, została pochowana w Wielką Środę. Tuż obok Pomnika Katyńskiego. Obok swojego niezłomnego męża.

Niewielu, mijając ją na ulicach Olsztyna, wiedziało, że idzie obok nich córka ocalałego z Katynia. Żona wileńskiego partyzanta. Profesor, opozycjonistka. Kobieta, która przez całe życie nosła w swoim plecaczku ciężar pamięci. Ciężar historii, cierpienia tych, którzy kochali Wilno, z którego zostali wygnani. Ciężar cierpienia rodzin tych, którzy byli ścigani jak zwierzęta za miłość do Polski. Katowani, rozstrzeliwani, wyrzucani z pracy. Tych, którzy całe życie byli na tzw. strzelnicy. Jako cel dla wszelkiego rodzaju podpowiadaczy komunistycznej władzy.

Jak ją pamiętają ci, którzy żegnali ją w środę, 1 kwietnia, na cmentarzu komunalnym przy ulicy Poprzecznej w Olsztynie?

Plecaczek

Władysław Kałudziński pamięta ją właśnie tak. Szczupłą, niedużą i zawsze z plecaczkiem na plecach. Na spotkaniach katyńskich siadała trochę z boku. Nie narzucała się. Nie robiła wokół siebie zamieszania.

— Zawsze się wzbraniała od pomocy — wspomina. — A przecież życie jej nie pieściło.

Barbara Gawlicka, prezes stowarzyszenia Rodzina Katyńska w Olsztynie, też widzi ją w ruchu. Na ulicach miasta. Zamyśloną. Idącą swoim krokiem.

— Często spotykałam panią Marię na ulicach Olsztyna. Zawsze z tym nieodłącznym plecaczkiem. Taka zamyśloną. Ale kiedy stawałam przed nią, zatrzymywała się, poznawała i rozmawialiśmy — mówi.

To jest może pierwszy obraz do zapamiętania. Nie urzędowy życiorys, tyl-

ko starsza pani z plecaczkiem, którą Olsztyn znał tak, jak się zna babcię kolegi starszego brata, a może także z uroczystości rocznicowych czy z kościoła.

Wilno

Piotr Bojarski ze środowiska wilniuków mówi o niej z wyraźnym wzruszeniem. Poznał ją kilkanaście lat temu, gdy przygotowywał wystawę o wileńsko-olsztyńskich losach. Potem bywał u niej w mieszkaniu pełnym książek, naukowych i historycznych. O Wilnie, o ojcu, o Katyniu.

I właśnie tam zobaczył, że Maria Świaniewicz-Nagieć nie żyje wyłącznie tragedią Katynia. Niosła ją, ale nie chciała być do niej sprowadzona.

— Kiedyś zapytała

mnie, z czym jeszcze

kojarzy mi się jej

ojciec, poza Katyniem

— opowiada Bojarski.

— Odpowiedziałem,

że przecież profesor

Stanisław Świaniewicz

był też wybitnym

przedstawicielem

wileńskich krajowców,

człowiekiem tradycji

Wielkiego Księstwa

Litewskiego. I pamiętam,

że pani profesor od razu

się uśmiechnęła i złapała

mnie za rękę. To było jej

bardzo bliskie.

Kochała Wilno. Nie jako pocztówkę. Jako świat. Jako dom, język, pamięć, ludzi, których znała jeszcze z rodzinnych opowieści i z własnego dzieciństwa. Bojarski wspomina, z jaką lekkością mówiła o wielkich nazwiskach dawnego Wilna: o Mackiewiczach, o ludziach „Słowa”, o przedwojennej inteligencji. Dla niego byli to bohaterowie książek, dla niej postacie

z realnego świata, w którym żył jej ojciec.

Jeszcze po dziewięćdziesiątce miała świetną pamięć i niezwykłą bystrość.

Kiedy Piotr Bojarski wrócił do niej po latach, by nagrać kolejną rozmowę do filmu „Klucz wileński”, uśmiechnęła się i powiedziała, że przecież już mu tę historię opowiadała. Pamiętała. Szczegół. Człowieka. Rozmowę.

I potrafiła opowiadać tak, że młodzi słuchali bez ruchu. Podczas jednej z uroczystości 17 września mówiła o wejściu Sowietów do Wilna z perspektywy 11-letniej dziewczynki. Nie z podręcznika. Z pamięci.

Katyn

Była córką Stanisława Świaniewicza — jednego z najważniejszych świadków prawdy o Katyniu. Człowieka wyłączonego z transportu śmierci z Kozielska, autora „W cieniu Katynia”. Ten cień towarzyszył także jej.

Barbara Gawlicka jest prezesem stowarzyszenia Rodzina Katyńska w Ol-

sztynie. Obie znały się od lat. Pytana o panią Marię ma jedno skojarzenie: Maria Świaniewicz-Nagieć była strażniczką pamięci.

— Kiedy jeszcze była aktywna, brała udział w naszych uroczystościach i spotkaniach. Najbardziej pamiętam ją z wyjazdów do Muzeum Katyńskiego w Warszawie. Zawsze przygotowywała prelekcje. W autobusie jechała z nami młodzi, członkowie różnych stowarzyszeń, a pani Maria opowiadała — wspomina.

Raz mówiła o życiu religijnym w Kozielsku. Innym razem wracała do wspomnień ojca. Do tego, co zostało zapisane w pamięci rodziny i narodu.

— Ta historia była w niej cały czas żywa. I była jej bardzo bliska — podkreśla Gawlicka.

I może właśnie dlatego tak mocno wybrzmiewa scena z pogrzebu. Maria Świaniewicz-Nagieć została pochowana obok męża na cmentarzu komunalnym przy ulicy Poprzecz-

nej, tuż przy Pomniku Katyńskim. Dla Barbary Gawlickiej to nie był przypadek.

— Pomyślałam wtedy, że skoro brała udział w tylu uroczystościach, to dalej będzie nam towarzyszyć. Dalej będzie tą strażniczką pamięci zbrodni katyńskiej — mówi.

Kortowo

Ale byłoby nieuczciwie zamknąć ją tylko w kręgu pamięci o męczeństwie i bohaterstwie innych. Maria Świaniewicz-Nagieć miała własne życie, własny dorobek i własną odwagę.

Była profesorem, naukowcem związanym z olsztyńską uczelnią. I była też aktywna w opozycji. O tej części jej życia mówi Wojciech Ciesielski, współtwórca „Solidarności” w Kortowie.

— W październiku 1980 roku pojechałem tam zakładać „Solidarność”. I pierwszy raz się wtedy spotkaliśmy — opowiada. — Mówiono o niej szepem: „To jest córka Świaniewicza”. To była tajemnica.

A jednak nie schowała się. Nie próbowała żyć cicho tylko dla świętego spokoju.

— Była zaangażowana w „Solidarność” i mało kto dziś o tym wie. Jako dziekan wspierała, jak tylko mogła. Miała ściśle związki z działalnością opozycyjną. Kolportowała niezależne pisma. Bezpieka cały czas się nią interesowała. Całe życie była na tzw. strzelnicy — mówi Ciesielski.

To kolejny ważny rys. Ta sama drobna kobieta, którą po latach pamięta się z plecaczkiem, wcześniej współtworzyła środowisko oporu. Nie krzykiem. Nie pozą. Obecnością, odwagą, wiernością.

Pożegnanie

Jej pogrzeb też był opowieścią o niej. Msza została odprawiona w rycie łacińskim w niewielkim kościele na Dajtkach. Trwała długo, w skupieniu. Władysław Kałudziński zapamiętał tłum ludzi, małą świątynię pełną po brzegi i kwiaty, których nie było już gdzie wnosić.

Potem był cmentarz. Przemówienia. Studenci. Ludzie „Solidarności”. Bliscy. Syn. Ci, którzy pamiętali ją z uczelni, z miasta, z patriotycznych spotkań, z katyńskich uroczystości.

I może właśnie tak należało ją pożegnać. Bez hałasu, bez państwowej asysty, o którą nigdy nie zabiegała. Z wdzięcznością tych, którym w swoim plecaczku zwróciła pamięć i godność.

Odeszła nie tylko profesor Maria Świaniewicz-Nagieć. Odeszła jedna z tych osób, które łączyły w sobie Wilno, Katyn, AK, opozycję i Olsztyn. Wielka Postać, przez wielkie P.

JAN BERDYCKI

3-9 kwietnia 2026

dodatek

TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

Treść programu i foto dzięki uprzejmości: Prasowej Agencji Telewizyjnej, Polsatu, TVP1, TVP2, TVN, TV4, TVN7, TV Puls, TV Trwam, TVP Kultura INFORMUJEMY, ŻE REDAKCJA NIE PONOSI ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA ZMIANY W PROGRAMACH TV

Wydawca: Dodatek sp. z o.o., ul. Wiatrakowa 11/3, 85-115 Bydgoszcz, tel. 516-018-821, e-mail: iwona@magraf.pl. Redaktor naczelny: Sławomir Grzmieł ISSN 1643-2460 • Skład komputerowy: Magraf sp.j.

Poniedziałek

14:45

TVP KULTURA

Billy Elliot
Komediodramat, Wielka Brytania, 2000

Tytułowy bohater to pochodzący z ubogiej rodziny górniczej skromny i nieśmiały jedenastoletek. Billy jest rozmiłowany w tańcu i muzyce, słucha płyt starszego brata, próbuje grać na pianinie. Jednak, jak na chłopaka przystało, zamiast uczęszczać na lekcje muzyki, Billy trenuje boks, choć w tej dziedzinie nie odnosi żadnych sukcesów. Kiedy pewnego dnia chłopak idzie na swoje zajęcia, w tej samej hali, gdzie znajduje się ring, odbywają zajęcia z baletu prowadzone przez ekscentryczną panią Wilkinson.

INNE DATY EMISJI: WTOREK, 10:05

Piątek

23:05

POLSAT

Leon zawodowiec
Sensacyjny, Thriller, Francja, USA, 1994

Leon (Jean Reno) jest najlepszym płatnym zabójcą w Nowym Jorku. Kieruje się swoistym kodeksem honorowym. Wydaje się nieomylny i niezniszczalny, bo nie łączy go żadne ludzkie więzi z drugą osobą. Żyje samotnie i pozostaje całkowicie wyobcowany. Jednak pewnego dnia łamie swoje reguły i otwiera drzwi Matyldzie (Natalie Portman), dziewczynce, której skorumpowani policjanci pod wodzą szalonego Stansfielda (Gary Oldman) zabili całą rodzinę. Ci dwoje, tak różni, są skazani na siebie. Rodzi się więź, która powoduje, że Leon staje się innym człowiekiem.

Wtorek

20:00

TVP KULTURA

Cztery pory roku
Teatr Telewizji, 1998

Głównym bohaterem „Czterech pór roku” jest emerytowany nauczyciel języka angielskiego i umuzykalniania, postrach kilku pokoleń uczniów miejscowego liceum. Dzięki ogłoszeniu w gazecie znajdującego gospodynię do prowadzenia domu. Chory, bez przerwy narzeka, wygłasza apodyktyczne sądy o miejscowej społeczności, o świecie muzyki, na której się zna i którą mimo aparatu słuchowego chętnie słucha. Kathleen bacznie go obserwuje i odkrywa jego tajemnicę. Czy ten fakt oddali dwoje samotnych ludzi? Jakże są motywy postępowania Kathleen?

Sobota

22:55

POLSAT

Wróg publiczny
Sensacyjny, Thriller, USA, 1998

Młody, dobrze zapowiadający się prawnik Robert Clayton Dean (Will Smith) przypadkowo wchodzi w posiadanie kasety video, na której zarejestrowane zostało zabójstwo kongresmana Stanów Zjednoczonych (Jason Robards), który sprzeciwiał się wprowadzeniu nowego prawa, umożliwiającego nieskrępowaną inwigilację obywateli. Z nagrania wynika, że w zbrodni brał udział urzędnik Agencji Bezpieczeństwa Narodowego. Z dnia na dzień życie Deana zmienia się diametralnie - nieoczekiwanie traci pracę, jego karty kredytowe przestają mieć pokrycie, żona (Regina King) każe mu opuścić dom, ścigają go agenci NSA...

Środa

23:05

TVP 1

Katyn
Dramat wojenny, Polska, 2007

17 września 1939 roku. Trwa exodus ludności cywilnej na wschód w nadziei na ocalenie przed hitlerowską nawałą. Na moście zdumieni uciekinierzy spotykają innych, uciekających w przeciwną stronę przed wracającą właśnie do Polski Armią Czerwoną. W zajmowanych wsiach i miastach bolszewicy ogłaszają, że przychodzą jako wyzwoliciele mas pracujących od ucisku burżuazji. Reprezentantem tej ostatniej jest według nich także Wojsko Polskie, więc żołnierze masowo brani są do niewoli. Taki los spotyka m.in. Andrzeja, rotmistrza 8. Pułku Ułanów z Krakowa.

Niedziela

14:20

TVP KULTURA

Pół żartem, pół serio
Komedia, USA, 1959

Komedia zaliczana przez krytyków do filmów wszech czasów, a niektóre sceny dawno przeszły do legendy. Bohaterami są dwaj młodzi muzycy, Jerry i Joe. W dniu św. Walentego w jednym z chicagowskich garaży są przypadkowymi świadkami krwawych porachunków. Aby ocalić życie muszą uciekać przed rozwścieczonymi gangsterami, którzy zamierzają ich zlikwidować. Niefortunni muzycy angażują się do żeńskiej orkiestry i w damskich fatalaskach udaje się im wymknąć z obławy.

INNE DATY EMISJI: PONIEDZIAŁEK, 10:10

Czwartek

22:55

POLSAT

Projektantka
Dramat, komedia, Australia, 2015.

W 1926 roku w miasteczku Dungatar uczennica Myrtle Dunnage zostaje oskarżona o śmierć kolegi z klasy, Stewarta Pettymana i wygnana z miasta przez sierżanta policji Horatio Farrata (Hugo Weaving). Dwadzieścia pięć lat później Tilly (Kate Winslet) powraca do miasta. Po latach zdobywania doświadczenia w najlepszych paryskich domach mody wzbudza sensację swoimi kreacjami. Młoda kobieta pragnie pogodzić się ze swoją schorowaną, ekscentryczną matką (Judy Davis) i wyjaśnić sprawę, przez którą przylgnęło od niej miano morderczyni. Przy okazji, uzbrojona w maszynę do szycia, wytacza prywatną wojnę złym gustom...

PIĄTEK • 3 kwietnia

TVP 1

06:20 Akacjaowa 38

- serial, 2018

07:00 Triduum w sercu Libanu.

Gierpień - magazyn

07:30 Agape Blisko Ciebie

- magazyn

08:00 Serwis Info; Pogoda Info

08:20 Zaraz wracam

- serial, Polska, 2026

08:45 Ranczo

- serial kom., 2016

09:45 Komisarz Alex

- serial krym.

10:40 Ojciec Mateusz

- serial krym.

11:30 Okrasa łamie przepisy

- magazyn kulinarny

12:00 Serwis Info

12:10 Akagobiznes, 2026

12:40 Program rolny

12:55 Natura w Jedynce

- Sęp kasztanowaty

- dokument, Hiszp., 2024

14:00 Złoty chłopak

- serial obycz., 2022

15:00 Serwis Info

TVP 2

04:30 Na dobre i na złe

- serial obyczajowy

05:30 M jak miłość

- serial, Polska, 2023

06:20 Anna Dymna

- spotkajmy się - rozmowa

06:50 Dla niesłyszanych

- Barwy szczęścia

- serial obycz., 2026

07:30 Pytanie na śniadanie

- magazyn poranny

11:40 Operacja zdrowie

- magazyn medyczny

12:10 Kolekcja

- Zofia Artymowska - felieton

12:30 Koło fortuny

- teleturniej

13:15 Panna młoda

- serial obycz., Turcja, 2024

14:05 Va Banque

- teleturniej

14:35 Na sygnale

- serial fabularnyzowany

15:05 La Promesa

- serial obycz., 2024

15:15 Reporterzy

- magazyn

15:35 Gra słów. Krzyżówka

- teleturniej

16:05 Dziedzictwo

- serial, Turcja

17:00 Teleexpress

17:25 Oratorium Pasyjne.

Gorzkie Żale - koncert

17:55 Klan

- telenowela, Polska

18:20 Zaraz wracam

- serial

18:55 Akacjaowa 38

- serial, 2018

19:30 Program inform.

19.30

19:55 Pytanie dnia

- rozmowa

20:15 Pogoda

20:30 Czyn co widzisz

- reportaż

21:00 Uroczysta Droga Krzyżowa z rzymskiego Kołoseum, 2026

22:50 Pasja

- dram., USA, 2004

01:05 Wielki Tydzień

-magazyn

02:45 Duże zwierzę

- obycz., Polska, 2000

15:50 Przepis dnia

16:00 Koło fortuny

- teleturniej

16:35 Familiada

- teleturniej

17:05 Wielki Piątek

18:00 Przepis dnia

18:15 Va Banque

- teleturniej

18:50 Jeden z dziesięciu

- teleturniej

19:25 Barwy szczęścia

- serial obycz., 2026

19:55 Przepis dnia

20:05 Barwy szczęścia

- serial obycz., 2026

20:45 Wichry namietności

- melodramat, USA, 1994

23:05 Dobry człowiek

- fab., USA, 2023

01:20 Kopalnie króla

Salomona - przygod., USA, 1985

03:05 Przepis na miłość

- kom., Belgia, Franc., 2010

19:50 Uwaga!

- program interwencyjny

20:00 Nic na siłę

- kom., Polska, 2024.

20:24 Szeftowa kuchnia Oliwia,

zwabiona na wieś, aby ratować gospodarstwo babci, zakochuje się w przystojnym rolniku, który skrywa pewien sekret...

22:30 Top Gun

- przygod., USA, 1986

00:40 Kuba Wojewódzki

- talk-show

02:00 Szpital św. Anny

- serial obycz., Polska

02:50 Uwaga!

- program interwencyjny

03:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas

- serial, USA

04:45 Jak to jest zrobione

- serial popularnonaukowy

05:10 Nauka jazdy

- reality show

19:15 Gość Wydarzeń

- rozmowa dnia

19:30 Sport

19:45 Pogoda

19:55 Farma

- reality show

21:00 Must Be The Music

- program muzyczny

23:05 Leon zawodowiec

- sens., Franc., USA, 1994

01:25 Alfa

- sens., USA, Kan., 2018.

Podczas pierwszego polowania młody wojownik Keda zostaje ciężko ranny i fatalnym zbiegiem okoliczności pozostawiony przez swoje plemię na pastwę losu.

03:35 Nasz Nowy Dom

- program rozrywkowy

04:55 Disco Gramy

- program muzyczny

05:40 Telezakupy TV Okazje

18:20 Kolekcja - Andrzej Wróblewski

- felieton

18:45 Niezapomniana Jacqueline du Pre

- dok., Wlk. Bryt., 2017

20:05 Wieczór kinomana - Lunana. Szkoła na końcu świata

- obycz., Bhutan, Hongkong, 2019

22:05 Tygodnik Kulturalny

23:00 Przypadki Sherlocka Holmesa - Złamany człowiek

- serial, Wlk. Bryt., 1984

00:15 Czwartkowy klub filmowy - Wszystkie na sprzedaż

- dram., Polska, 1968

02:05 Noc krótkich filmów - Ostatnie śniegi

02:50 Kino nocne - Podróż Fanny

- dram., Franc., 2016

20:00 Osaczeni

- akcja, USA, 1999.

Zostaje ukradziony obraz Rembrandta. Ztego powodu ubezpieczyciel może stracić nawet 24 miliony dolarów. Sprawą zajmuje się pani detektyw G'n (Catherine Zeta-Jones). Próbuje ona wciągnąć podejrzanego Maca (Sean Connery) w zasadzkę...

22:15 John Rambo

- akcja, USA, Niemcy, Tajlandia, 2008

00:00 Brudna sprawiedliwość

- akcja, USA, 2022

02:00 Lombard. Życie pod zastaw

- paradokument

02:55 Taki jest świat

- przegląd wydarzeń z całego globu.

03:15 Menu na miarę

- program kulinarny

05:00 Dyżur

- serial medyczny

17:00 Zapisane w gwiazdach

- reality show

18:00 Opowieści małżeńskie

- program obycz.

19:00 Ukryta prawda

- program obyczajowy

20:00 List w butelce

- obycz., USA, 1999.

Pewnego dnia, Theresa wybrała się z synem na spacer brzegiem morza i wtedy znalazła na plaży butelkę z zakorkowanym w niej listem.

22:45 Królowa przetrwania

- reality show

00:15 Dzika furia

- przygod., USA, 2018

02:25 Hotel el Paradise

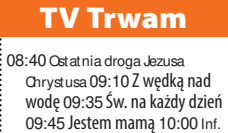
- reality show

03:10 SOS Ekipy w akcji

- program policyjny

04:00 Usterka

04:35 Dorota was urządzi

08:40 Ostatnia droga Jezusa

Chrystusa 09:10 Z wędką nad wodę 09:35 Św. na każdy dzień 09:45 Jestem mamą 10:00 Inf. dnia 10:15 Historia krzyża św. Jana Pawła II 11:05 Drzwi do Iasu 11:25 Głos Polski 11:35 Via Dolorosa 12:00 Anioł Pański 12:03 Inf. dnia 12:20 Głos serca 13:05 Misterium pasyjne „...i widzę niebo otwarte...” 14:55 Słowo życia 15:00 Modlitwa do Boga 15:00 Miłosierdzie 15:20 Mocni w Wierze 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Natura Obiektywnie 16:40 Zniewołenie 17:00 Liturgia Męki Pańskiej 19:15 Brat Franciszek 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Człowieka 21:15 Nabożeństwo Drogi Krzyżowej 22:30 Przegląd Tyg., „Niedziela” 22:35 Bogu i ludziom - ks. Stanisław Sudoł 23:25 Regał

SOBOTA • 4 kwietnia	
TVP 1	TVP 2
04:25 Fatima - fab., Port., 2020	04:50 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obycz., 2026
06:20 Balans bieli - magazyn	06:30 Dla niesłyszących - M jak miłość - serial, Polska, 2026
07:00 Tridium w sercu Libanu. Wschód światła - magazyn	07:30 Pytanie na śniadanie - felieton
07:40 Rok w ogrodzie; Rok w ogrodzie Extra - magazyn	11:15 Wielkanoc polska - felieton
08:20 Pełnosprawni - magazyn dla niepełnosprawnych	11:25 Super Gary. Gotuj z Bosacką! - program rozrywkowy
08:55 Taniec żurawi - dokument, Niemcy, 2024	12:10 Mój przyjaciel Hachiko - obycz., USA, Wlk. Bryt., 2009
10:00 Paweł, apostoł Chrystusa - dram., USA, 2018	13:45 Wielkanoc polska - felieton
12:00 Siedmiu wspaniałych - western, USA, 1960	14:00 Familiada - teleturniej
14:25 Okrasa łamie przepisy - magazyn kulinarny	14:35 Koło fortuny - teleturniej
15:00 Sanatorium miłości - reality show	15:15 Szansa na sukces. Opole 2026 - widowisko muzyczne
16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja	16:20 Na dobre i na złe - Rytm życia - serial, Polska, 2026
16:50 Zapowiedź Teleexpressu	
17:00 Teleexpress	
17:20 Pogoda	

17:35 Ojciec Mateusz - serial kryminalny	17:20 Panna młoda - serial obycz., Turcja, 2024
18:40 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	18:15 Va Banque - teleturniej
19:30 Pytanie inform. 19.30	18:50 Słowo na niedzielę - rozmowa
19:55 Pytanie dnia - rozmowa	19:00 Informacje kulturalne - magazyn
20:00 Ordędzie abp. Adriana Galbasa SAC na Wielkanoc	19:25 Rodzinka.pl - serial kom.
20:10 Sport	20:30 Prywatka u Wojtka, czyli benefis Wojciecha Gąssowskiego - widowisko
20:15 Pogoda	22:40 Gabi Drzewiecka zaprasza - magazyn muzyczny
20:25 Casino Royale - sens., USA, 2006	23:35 Dzień dobry, kocham cię - kom. romant., Polska, 2014
23:00 Parker - sensacyjny, USA, 2013	01:15 Allan Quatermain i Zaginione Miasto Złota - przygod., USA, 1987
01:00 Wojna zastępcza - „Kopalnia” - serial, Polska, 2026	03:00 Dobry człowiek - fab., USA, 2023
01:55 Elsa i Fred - komedia, USA, 2014	
03:40 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	

TVN	POLSAT
05:40 Uwaga! - program interw.	06:00 Nowy dzień
05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy	08:00 Halo tu Polsat - poranny program informacyjno-rozrywkowy
06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy	11:35 Ewa Gotuje - program kulinarny
07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny	12:05 Rolniczki - serial dok.
11:35 Na Wspólnej Omnibus - serial obycz., Polska	13:10 Dobra wrocka - kom., USA, 2010. Prostacki hokeista Derek Thompson naraża się zębowej wróżce Lily...
13:30 Madagaskar III - kom., USA, 2012	15:30 Ninja vs Ninja - program rozrywkowy
15:35 Vabank - kom., Polska, 1981. Henryk Kwinto, doświadczony kaszlarz, mści się na właścicielu banku - Kramerze - który przed laty podpuścił go na skok, a następnie zawiadomił policję.	17:30 Awantura o kasę - teleturniej
17:55 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy	18:50 Wydarzenia - program informacyjny
19:00 Fakty	19:15 Prezydenci i Premierzy - rozmowy Jarosława Gugały
19:30 Sport	19:30 Sport
19:40 Pogoda	19:45 Pogoda
	19:55 Kabaret Neo-Nówka - Tradycje Polskie! - program rozrywkowy, Polska, 2024

19:45 Mam talent - program rozrywkowy	22:55 Wróg publiczny - sens., USA, 1998. Historia człowieka, który znajduje się w niewłaściwym miejscu o niewłaściwym czasie. Wpłany w próbę zatuzowania morderstwa, usiłuje oprócz życia uratować jeszcze swoje małżeństwo. ●
21:45 Barbie - kom., USA, Wlk. Bryt., 2023. Nieodłącznym elementem codzienności każdej Barbie jest radość i tocząca się dookoła niej egzystencja w cukierkowym świecie pozbawionym zmartwień. Wszystko zmienia się, gdy Barbie doświadcza pierwszych sennych koszmarów.	01:35 Egzorcysta Papieża - sens., USA, Hiszp., Wlk. Bryt., 2023. Oparty na prawdziwych wydarzeniach, film grozy opowiada o legendarnym, włoskim księdzu Gabrielu Amorth (Russell Crowe), który przeprowadzał egzorcysty dla Watykanu.
00:00 To - horror , USA, Kan., 2017	04:00 Świat według Kiepskich
02:40 Szpital św. Anny - serial obycz., Polska	04:40 Disco Gramy - magazyn muzyczny
03:30 Uwaga! - program interw.	05:25 Telezakupy TV Okazje
03:45 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA	
04:30 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy	
05:05 Nauka jazdy - reality show	

TVP Kultura	TV Puls
06:05 Życie za życie. Maksymilian Kolbe - dram., Polska, Niemcy, 1990	06:00 Kobra - oddział specjalny - Ben i Semir przyjeżdżają na lotnisko, aby odebrać Brazylijkę Marię Fuentes - opiekunkę dla córek Gerkhana. Komisarze nie zauważają, że dziewczynka jest obserwowana.
07:50 Informacje kulturalne - magazyn	09:00 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. Wiadomości polityczne i gospodarcze, informacje z życia gwiazd i naukowe ciekawostki.
08:20 Ecce Homo. Pieśni Pasyjne. Maria Pomianowska Ensemble - koncert, 2019	09:25 Wojciech Cejrowski. Boso - Etiopia
09:05 Kolekcja - Andrzej Wróblewski - felieton	10:00 Lombard. Życie pod zastaw - dystygowana, o nienagannyh manierach Konstancja Rozprzegowska prowadzi szkołę dobrego wychowania. Jedną z jej „uczennic” jest 23-letnia Pamela, która rok wcześniej...
09:25 Dokument tygodnia - Jerozolima - budownicowie świętego miasta - dok., Franc., 2023	09:25 Wojciech Cejrowski. Boso - Etiopia
10:30 Z biegiem lat, z biegiem dni - serial, Polska, 1980	10:00 Lombard. Życie pod zastaw - dystygowana, o nienagannyh manierach Konstancja Rozprzegowska prowadzi szkołę dobrego wychowania. Jedną z jej „uczennic” jest 23-letnia Pamela, która rok wcześniej...
11:50 Skarb Jagiellonów. Polskie dzieje arrasami tkane. - dok., Polska, 2022	10:00 Lombard. Życie pod zastaw - dystygowana, o nienagannyh manierach Konstancja Rozprzegowska prowadzi szkołę dobrego wychowania. Jedną z jej „uczennic” jest 23-letnia Pamela, która rok wcześniej...
12:55 Requiem W.A. Mozarta - koncert, 2021	10:00 Lombard. Życie pod zastaw - dystygowana, o nienagannyh manierach Konstancja Rozprzegowska prowadzi szkołę dobrego wychowania. Jedną z jej „uczennic” jest 23-letnia Pamela, która rok wcześniej...
14:05 Abakanowicz w Paryżu - reportaż	10:00 Lombard. Życie pod zastaw - dystygowana, o nienagannyh manierach Konstancja Rozprzegowska prowadzi szkołę dobrego wychowania. Jedną z jej „uczennic” jest 23-letnia Pamela, która rok wcześniej...
14:40 Fanny: też Mendelssohn - dok., Wlk. Bryt., 2023	10:00 Lombard. Życie pod zastaw - dystygowana, o nienagannyh manierach Konstancja Rozprzegowska prowadzi szkołę dobrego wychowania. Jedną z jej „uczennic” jest 23-letnia Pamela, która rok wcześniej...

16:30 Tamte lata, tamte dni - Krystyna Zachwatowicz - magazyn	20:00 Koliber - akcja, USA, Wlk. Bryt., 2013
17:10 Retro kino - Konnica - western, USA, 1959	22:00 Pszczelarz - akcja, USA, 2024. Adam Clay (Jason Statham) prowadzi spokojne życie na prowincji, opiekując się pszczołami i unikając rozgłosu. Gdy jego przyjaciółka pada ofiarą internetowego oszustwa i odbiera sobie życie, mężczyzna wypowiada wojnę potężnej organizacji przestępczej.
19:20 Dzień z życia artysty - Vadim Brodski - magazyn	00:10 16 przecznic - akcja, USA, Niemcy, 2006
20:00 Najświejsza od gwiazd - dram., Wlk. Bryt., Franc., Australia, 2009	02:10 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu.
22:10 Polskie znaki - Rzeczy ostatnie - koncert, 2025	02:30 Diżur - serial medyczny
23:20 Wieczór kinomana - Lunana. Szkoła na końcu świata - obycz., Bhutan, Hongkong, 2019	03:15 Menu na miarę - program kulinarny
01:30 Dobry tytuł - magazyn literacki	05:00 Diżur - serial medyczny
02:05 Kino nocne - Zaklinacz deszczu - obycz., USA, 1997	
04:25 Requiem W.A. Mozarta - koncert, 2021	

TVN 7	TV 4
05:10 Szkoła - Licealistka Zuza Gajewska martwi się o to, że jako jedyna w klasie jeszcze z nikim nigdy nie spała. Aby zakończyć plotki na swój temat, postanawia spotkać się z chłopakiem poznanym w Internecie.	06:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej
06:00 Wiza na miłość - serial paradokmalny	07:00 Galileo - ciekawostki popularnonaukowe, zagadki ze świata nauki i techniki
06:55 Bugs Bunny Builders - animacja	09:05 Jesteśmy Dładzieci - program edukacyjny
07:25 Legendsowiego królestwa: Strażnicy Ga'Hoole - przygod., USA, Australia, 2010	09:30 A na deser... - program kulinarny
09:20 Ukryta prawda - program obyczajowy	09:35 Miodowe Lata - serial komediowy
11:25 Mówię Wam - talk-show	10:10 Galileo - ciekawostki popularnonaukowe, intrygujące zagadki ze świata nauki i techniki
12:35 Ukryta prawda - program obyczajowy	12:25 Jak tyse konie - sens., Chiny, 2023
14:35 Detektywi - program kryminalny	14:55 Policjantki i Policjanci - serial paradok.
15:35 The Floor - teleturniej	15:00 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny - serial policyjny
16:50 Wonder Woman, 1984 - przygod., USA, 2020	02:05 STOP Drogówka - serial policyjny

02:05 STOP Drogówka - serial policyjny	03:25 Lubię disco! - Lista Przebojów
03:25 Lubię disco! - Lista Przebojów	05:30 Telezakupy TV Okazje

NIEDZIELA • 5 kwietnia	
TVP 1	TVP 2
05:25 Sprawa dla reportera	05:50 Ordędzie abp. Adriana Galbasa SAC na Wielkanoc
06:20 Słownik polsko@polski - talk-show prof. J. Miodka	06:00 Dziesięcioro przykazań - dram., USA, 1956
06:55 Słowo na niedzielę - rozmowa	08:20 Twoje, moje i nasze - kom., USA, 2005
07:00 Transmisja Mszy Świętej	09:50 Wielkanoc polska - felieton
08:00 Tydzień - magazyn	10:00 Kopalnie króla Salomona - przygod., USA, 1985
08:30 Życie po Sanatorium miłości - reportaż	11:45 Wielkanoc polska - felieton
09:00 Zmiennicy - Nasz najdłuższy - serial, Polska, 1986	11:55 Prywatka u Wojtka, czyli benefis Wojciecha Gąssowskiego - widowisko
10:10 Msza Święta Zmartwychwstania Pańskiego i błogosławieństwo Urbi et Orbi	13:50 Wielkanoc polska - felieton
12:25 BBC w Jedyne - Ssaki - W nowym świecie - dok., Wlk. Bryt., 2024	14:00 Familiada - teleturniej
13:40 Znachor - dram., Polska, 1981	14:35 Koło fortuny - teleturniej
16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja	15:10 Szansa na sukces. Opole 2026 - widowisko muzyczne
17:00 Teleexpress	16:15 Tak to leciało - teleturniej

17:20 Pogoda	17:15 Sandokan, książę piratów - serial, Włochy, 2025
17:35 Daję słowo - Maciej Orłoś - Andrzej Seweryn - talk-show	18:25 Asterix i Obelix: W służbie Jej Królewskiej Mości - kom., Włochy, Hiszp., Franc., 2012
18:40 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	20:25 Cafe Fogg - widowisko muzyczne
19:30 Program inform. 19.30	22:35 Miłość jak miód - kom. romant., Polska, 2024
19:55 Pytanie dnia - rozmowa	00:25 Dla niej wszystko - thriller, USA, 2010. Oskarżona o zabójstwo swego szefa, Lara Brennan zostaje skazana na dożywotnie więzienie.
20:05 Sport	02:45 Dzień dobry, kocham cię - kom. romant., Polska, 2014
20:10 Pogoda	04:25 Wielkanoc: wielki początek - dokument, Niemcy, 2020
20:25 Wojna zastępcza - „Klasztor” - serial, Polska, 2026	
21:25 Rolnik szuka żony - reality show	
22:30 Quantum of Solace - sens., USA, 2008	
00:20 Siedmiu wspaniałych - western, USA, 1960	
02:40 Parker - fab., USA, 2013	
04:40 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	

TVN	POLSAT
05:40 Uwaga! - program interwencyjny	06:00 Nowy dzień
05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy	08:00 Halo tu Polsat - program informacyjno-rozrywkowy
06:50 Bitwa o gości - program rozrywkowy	11:45 Falszywa dwunastka - kom., USA, 2022. Familijna komedia o hałaśliwych poczynaniach 12-osobowej rodziny Bakerów...
07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny	14:05 Must Be The Music - program muzyczny
11:15 Autentyczni - program edukacyjny	16:15 Nasz Nowy Dom - program rozrywkowy
12:00 Tom i Jerry - film rodzinny, USA, 2021. Jerry wybiera sobie za mieszkanie najlepszy hotel w Nowym Jorku w przeddzień majającego się tam odbyć „ślubu stulecia”. Tym samym zmusza zdesperowaną organizatorkę wesela do zatrudnienia Toma w celu pozbycia się gryzonią.	17:30 Awantura o kasę - teleturniej
14:15 Mam talent - program rozrywkowy	18:50 Wydarzenia - program informacyjny
16:15 Znachor - obycz., Polska, 1981	19:15 Sport

19:00 Fakty	23:05 Znachor - obycz., Polska, 2023. Szanowany chirurg profesor Rafał Wilczur (Leszek Lichota) jest u szczytu kariery medycznej, gdy niespodziewanie opuszcza go żona, zabierając ze sobą ukochaną córką, Marysię.
19:30 Sport: Pogoda	02:05 Wykiwać klawisza - kom., USA, 2005. Do jednego z najcięższych więzień, Allenville, trafia była gwiazda amerykańskiego futbolu, Paul „Wrecking” Crewe. Naczelnik więzienia Warden Hazen postanawia wykorzystać jego talent.
19:45 The Traitors. Zdraycy - reality show	00:00 Zaufanie - obycz., USA, 2021
21:25 Uwierz w ducha - sens., USA, 1990. Po śmierci Sam orientuje się, że może obserwować wszystkie wydarzenia i poruszać się. Niestety nie może nawiązać kontaktu ze swoją dziewczyną Molly	02:05 Przewizjer - magazyn reporterów
00:00 Zaufanie - obycz., USA, 2021	02:45 Szpital św. Anny - serial obycz., Polska
02:05 Przewizjer - magazyn reporterów	03:45 Uwaga! - program interw.
02:45 Szpital św. Anny - serial obycz., Polska	04:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA
03:45 Uwaga! - program interw.	04:55 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy
04:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA	
04:55 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy	

TVP Kultura	TV Puls
06:10 Woła Nas Pan. Oratorium Wielkanocne Ernesta Brylla i Włodzimierza Korcza , 1999	05:55 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu.
07:10 Rozmowy (nie)wygodne - Ewa Wydyłło	06:20 Ranczo - serial komediowy
07:50 Bajnutki - widowisko kameralne, 2026	09:25 Syn Boży - przygod., USA, 2014. Poruszający film przedstawiający historię Jezusa - od momentu jego narodzin, przez okres nauczania i ukrzyżowania aż do zmartwychwstania.
08:00 Nabożeństwo luterzańskie w Wiśle. Wielkanoc	12:00 Noe: Wybrany przez Boga - przygod., USA, 2014. Noe (Russell Crowe) to człowiek, który został wybrany do podjęcia wielkiej misji uratowania rodzaju ludzkiego oraz zwierząt przed apokaliptycznym potopem...
09:05 Przystań nad Biblią - Noe - program religijny	15:15 Hrabia Monte Christo - przygod., USA, 2002
09:25 Wspólny dom - magazyn	17:50 Asterix i Obelix: Imperium smoka - przygod., Franc., Belgia, 2023
10:05 Pan Zabawka - kom., Franc., 2022	
12:35 Dokument tygodnia - Jerozolima - budownicowie świętego miasta - dokument, Franc., 2023	
13:40 W poszukiwaniu dobrego filmu - magazyn	
14:20 Pół żartem, pół serio - kom., USA, 1959 ●	

16:30 Dobry tytuł - magazyn literacki	20:00 Olimp w ogniu - akcja, USA, 2013
17:15 Niedziela z... Gwiazdami Polskiego Radia	22:20 Dzień zagłady - akcja, USA, 1998. W kierunku Ziemi zmierza kometa zauważona przez ucznia Leo Biedermana i astronoma Marcusa Wolfa, która może doprowadzić do zagłady ludzkości.
18:05 Niedziela z... Gwiazdami Polskiego Radia - koncert	01:00 Bez przebaczenia - akcja, USA, 1992. Dwóch emerytowanych, zmęczonych życiem rewolwerowców po raz ostatni chwytają za broń, na zlecenie skrzywdzonych przez brutalnych kowbojów prostytutek...
20:00 Gwiazda Południa - przygod., Wlk. Bryt., Franc., 1969	03:50 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu.
21:55 Kulturalni - magazyn	04:30 Dzielnica strachu - serial kryminalny
22:50 Więcej niż fikcja - Churchill. Krew, pot i farby olejne - dokument, Wlk. Bryt., 2015	
00:05 Noc krótkich filmów - Dzieci i ryby	
00:35 Polskie znaki - Rzeczy ostatnie - koncert, 2025	
01:45 Kino nocne - Jaśniejsza od gwiazd - dram., Wlk. Bryt., Franc., Australia, 2009	

TVN 7	TV 4
05:25 Ten moment - program opowiada o ludziach i chwilach, które na zawsze odmieniły ich los	06:00 Mont Saint-Michel: Zagadki niepowtarzalnej budowli - dokument, Francja, 2024
06:00 Wiza na miłość - serial paradokmalny	07:15 Mistrzowie budownictwa. Zamki templariuszy - dokument, Francja, 2022
06:55 Bugs Bunny Builders - animacja	08:25 Galileo - ciekawostki popularnonaukowe, intrygujące zagadki ze świata nauki i techniki
07:40 Agencie, podaj łapę - kom., USA, 2001. Agent 11 to sympatyczny buldog, który służy w FBI i jest specjalistą od wykrywania narkotyków.	10:35 Goście, goście - komedia, Francja, 1993
09:40 Ukryta prawda - program obyczajowy	15:25 Ben Hur - sens., USA, 2016
12:45 The Floor - teleturniej	17:55 Uroczysko - serial kryminalny
14:00 Kot w butach - kom., USA, 2011. Mistrz fechtunku, awanturnik i latynoski kochanek w jednym, Kot w butach przeżywa przygodę życia.	20:00 Sprawiedliwi. Trójmiasto - serial policyjny
15:15 Hrabia Monte Christo - przygod., USA, 2002	01:00 Koszty wojny - dokument
17:50 Asterix i Obelix: Imperium smoka - przygod., Franc., Belgia, 2023	02:15 Powrót do przeszłości - magazyn reporterów

02:15 Powrót do przeszłości - magazyn reporterów	03:25 Lubię disco! - Lista Przebojów
03:25 Lubię disco! - Lista Przebojów	05:30 Telezakupy TV Okazje

ŚRODA • 8 kwietnia		TVN	POLSAT	TVP Kultura	TV Puls	TVN 7	TV 4
TVP 1	TVP 2	05:40 Uwaga! - program interwencyjny 05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny 11:20 Doradca smaku - program kulinarny 11:25 Kuchenne rewolucje - Dzisiaj zajrzemy do kołobrzesckiego lokalu „Figa z makiem” oraz do serwującej włoskie dania „Irlandii” w Czechowicach-Dziedzicach. 13:40 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:45 Młode gliny - program kryminalny 16:50 Szpital św. Anny - serial obycz., Polska 17:55 Detektywi - program kryminalny	06:00 Nowy dzień 08:30 Malanowski i Partnerzy - serial kryminalny 09:30 Trudne sprawy - program obyczajowy 11:35 Gliniarze - serial paradokumentalny 14:40 Dlaczego ja? - serial paradokumentalny 15:50 Wydarzenia - program informacyjny 16:15 Pogoda 16:20 Interwencja - magazyn reporterów 16:30 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 17:00 Gliniarze - serial paradokumentalny 18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy 18:50 Wydarzenia - program informacyjny 19:15 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:30 Sport 19:40 Pogoda	07:30 Tamte lata, tamte dni - Sławomira Łozińska - magazyn 08:10 Podróż z historią - W świecie Łemków - dok., Polska, 2016 08:45 WTEM –Magdalena Bielska - Tomasz Bąk „Bailout” - felietony 09:00 Chłopi - Ogień - serial, Polska, 1972 10:05 Pestka - melodramat, Polska, 1995 11:45 Cyrograf dojrzałości - film TVP, 1967 12:50 Wspomnij mnie - dok., Polska, 1989 13:55 Tygodnik Kulturalny - magazyn 14:50 Rewia Chaplina - kom., Wlk. Bryt., USA, 1959 16:55 Chłopi - Bór - serial, Polska, 1972 18:00 Dobre strony - Jerzy Owsiak i Areta Szpura - reportaż	06:00 Nash Bridges - W windzie zamaskowany mężczyzna zabija pięć osób, pozostawiając przy życiu jedynie reporterke telewizyjną... 08:00 Kobra - oddział specjalny - Nadchodzą urodziny żony Semira. Niespodziewanie mężczyzna odczytuje wiadomość, którą dostała Andrea i dowiaduje się, że jego ukochana ma romans... 10:00 Triumf miłości - serial obyczajowy 12:00 Nie igraj z aniołem - serial obyczajowy 13:00 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy 14:00 Przepis na zbrodnię - serial kryminalny 15:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny 16:00 Ranczo - serial komediowy 18:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument	05:25 Ten moment - program o ludziach i chwilach, które na zawsze odmieniły ich los 05:55 Szkoła - Adam Wojcieszko z 3a jest dręczony przez szkolnych chuliganów. Jego brat Konrad, aby nie stać się kolejną ofiarą, zaprzyjaźnia się z uczniami, chcąc dołączyć do ich paczki. 08:45 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:55 W-11 Wydział Śledczy - program kryminalny 14:00 Detektywi - program kryminalny 15:00 Szpital św. Anny - serial obycz., Polska 16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial sądowy 17:00 Zapisane w gwiazdach - program paradokumentalny 18:00 Opowieści małżeńskie - program obycz.	06:00 Strażnik Teksasu - film akcji 07:55 Bogaty Dom - Biedny Dom - program paradok. 08:55 Policjantki i Policjanci - serial paradok. 10:55 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 11:55 Dlaczego ja? - serial paradokumentalny 12:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 15:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej 18:00 Policjantki i Policjanci - serial paradok. 20:00 Uroczysko - serial krym. 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny - serial policyjny 21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto 22:40 Sekcja 8 - sens., USA, 2022 00:40 Interwencja - magazyn reporterów 00:55 Love Island. Wyspa miłości 01:55 Hardkorowy lombard 02:55 Śmierć na 1000 sposobów 03:25 Lubię disco! 04:25 Top 10 - Lista Przebojów 05:30 Teleshopy TV Okazje

							
17:00 Teleexpress 17:20 Pogoda 17:25 Jaka to melodia? 17:55 Klan - telenowela, Polska 18:20 Zaraz wracam - serial, 2026 18:55 Akacjaowa 38 - serial, 2018 19:30 Program inform. 19.30 19:55 Pytanie dnia - rozmowa 20:10 Sport; Pogoda 20:30 Omnibus - szybcy i mądrzy 21:20 Podrozowienia z Paryża - akcja, Franc., 2010 23:05 Katyni - dram., Pol., 2007 ● 01:15 Pierwsza klasa - obycz., USA, 2024 03:10 Magazyn Ekspresu Reporterów 04:10 Film dokumentalny 04:55 Wykrywacz kłamstw 05:15 Pytanie dnia - rozmowa 05:40 Reporterzy - magazyn 05:50 Oko na świat - magazyn	16:00 Koło fortuny - teleturniej 16:35 Familiada - teleturniej 17:20 Panna młoda - serial obyczajowy, Turcja, 2024 18:15 Va Banque - teleturniej 18:50 Jeden z dziesięciu - teleturniej 19:25 Barwy szczęścia - serial obyczajowy, Polska, 2025 20:40 Przepis dnia 20:55 Na dobre i na złe Diżur na intensywnej terapii - serial, Polska, 2026 21:55 Na sygnale - serial fabularyzowany 22:55 Peaky Blinders - serial, Wlk. Bryt., 2022 00:30 Planeta singli - komedia romantyczna, Polska, 2016 02:45 Mistrzynie - dokument, Polska, 2025	19:00 Fakty 19:35 Sport 19:45 Pogoda 19:55 Uwaga! - program interwencyjny 20:15 Na Wspólnej - serial obycz., Polska 20:50 The Floor - teleturniej 21:30 Królowa przetrwania - reality show 22:55 Banksterzy - obycz., Polska, 2020 01:00 Uwierz w ducha - sens., USA, 1990 03:10 Szpital św. Anny - serial obycz., Polska 04:00 Uwaga! - program interwencyjny 04:15 Perła Kataru - najbardziej luksusowa wyspa świata 05:05 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy	19:55 Milionerzy - teleturniej 20:30 Farma - reality show 22:45 Komediowa środa - Stuber - kom., USA, 2019. Stu (Kumail Nanjiani) to rozmowny, skromny pracownik sklepu sportowego, który dorabia jako kierowca Ubera, żeby spełnić marzenie swojego życia - założyć własną siłownię. Niestety ma potężnego pecha, bo... 00:30 Chiński zodiak - sens., Chiny, 2013 02:55 Nasz Nowy Dom - program rozrywkowy 04:15 Kabaretowa Ekstraklasa - program rozrywkowy, Polska, 2017 04:40 Disco Gramy - program muzyczny 05:25 Teleshopy TV Okazje	18:30 Informacje kulturalne - magazyn 18:50 Reżyserzy - Mike Nichols - dok., Wlk. Bryt., 2018 19:40 WTEM - Julia Fiedorczuk „Jeden jeź” - Julia Fiedorczuk „Ćwiczenie” - felietony 20:00 Kos - fabularny, Niemcy, Polska, 2023 22:10 Przygody Sherlocka Holmesa –Nakrapiana opaska - serial, Wlk. Bryt., 1984 23:20 Hala odlotów - talk-show 00:20 Trio Jazzowe Marcina Maseckiego - koncert, 2020 01:20 Mrożony peppermint - obycz., Hiszp., 1967 03:05 Bez zastaw adresu - Bob Dylan - dokument, Wlk. Bryt., 2005	20:00 Rytuał śmierci - thriller, USA, 2023. W Qinton w stanie Mississippi detektyw Lucas Boyd (Cole Hauser) prowadzi śledztwo w sprawie serii brutalnych morderstw. Zbrodnie noszą znamiona afrykańskiego rytuału Muti. 21:55 Droga do odkupienia - thriller, USA, Niemcy, 2022. Sally (Juliette Binoche) pracuje jako kierowca ciężarówki. Pewnego razu zostaje zmuszona przez gang więzienny do przemytu nielegalnego ładunku. 00:10 Dzień zagłady - akcja, USA, 1998 02:35 Dzielnica strachu - serial 03:30 Menu na miarę 05:00 Dzielnica strachu - serial	19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 20:00 Hotel Paradise - reality show 21:00 Śmiertelna wyliczanka - sens., USA, 2002. Policja znajduje zwłoki kobiety. Na miejscu zbrodni morderca pozostawił wiele śladów... 23:30 San Andreas - katastrof., USA, 2015 01:45 Hotel Paradise - reality show 02:35 Żyjąc z potworem - historie ludzi mieszkających z zabójcą 03:25 SOS Ekipy w akcji - program policyjny 04:10 Usterka - program poradnikowy 04:45 Dorota was urządzi - program lifestyleowy	09:30 Sanktuaria polskie 09:50 Św. na każdy dzień 10:00 Audiencja Generalna Ojca Św. Leona XIV z Watykanu 11:10 Mateczniki Polskości 11:25 Jestem mamą 11:40 Mysłąc Historia 11:50 Odnaleźć siebie 12:00 Pagnia Obeli 12:03 Informacje dnia 12:20 Pakistan. Pogodzeni z Iosem 13:00 Śludzy Boga i człowieka. Aniołowie 13:30 Mśza św. 14:30 Jezu, Ty się tym zajmij 15:00 Gen. Kazimierz Raszewski 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Na zdrowie 16:30 Promień z Fatimy 17:00 Po stronie prawdy 17:55 Poczet Wlk. Polaków 18:00 Pagnia Obeli 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:20 Odnaleźć siebie 19:30 Bóg z nami 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Mysłąc Ojczyzna 21:00 Apel Jasnog. 21:20 Inf. dnia 21:40 Polski Punkt Widzenia 22:00 Przetrwaliśmy 22:30 Ks. Jerzy Popiełuszko

CZWARTEK • 9 kwietnia		TVN	POLSAT	TVP Kultura	TV Puls	TVN 7	TV 4
TVP 1	TVP 2	05:40 Uwaga! - program interwencyjny 05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny 11:20 Doradca smaku - program kulinarny 11:25 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 13:40 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:45 Młode gliny - program kryminalny 16:50 Szpital św. Anny - serial obycz., Polska 17:55 Detektywi - program kryminalny 19:00 Fakty - program informacyjny 19:35 Sport 19:45 Pogoda	06:00 Nowy dzień 08:25 Malanowski i Partnerzy - Do Bronka przychodzi Patrycja. Chce, by Malanowski i jego ludzie dowiedzieli się, czy jej ojciec ma romans. 09:30 Trudne sprawy - program obyczajowy 11:35 Gliniarze - serial paradokumentalny 14:40 Dlaczego ja? - serial paradokumentalny 15:50 Wydarzenia - program informacyjny 16:15 Pogoda 16:20 Interwencja - magazyn reporterów 16:30 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy 17:00 Gliniarze - serial paradokumentalny 18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy 18:50 Wydarzenia - program informacyjny	07:20 Tamte lata, tamte dni - Allan Starski - magazyn 08:00 Bursztynowym szlakiem - dokument, Polska, 2016 08:35 WTEM - Julia Fiedorczuk „Jeden jeź” - „Ćwiczenie” - felietony 08:40 Przysłań nad Biblią 09:00 Chłopi - Bór - serial, Polska, 1972 10:05 Rewia Chaplina - kom., Wlk. Bryt., USA, 1959 12:10 Reżyserzy - Mike Nichols - dokument, Wlk. Bryt., 2018 13:05 Kolekcja - Grupa - felieton 13:20 Niedziela z... Gwiazdami Polskiego Radia 14:20 Papusza - dram., Polska, 2013 17:15 Chłopi - Gospodynie - serial, Polska, 1972 18:15 Abakanowicz w Paryżu - reportaż 18:40 Którędy po sztukę - Goshka Macuga - mag.	06:00 Nash Bridges - Do Nasha dociera informacja, że niejaki Tony B - przedstawiciel kryminalnego świata - nie żyje... 08:00 Kobra - oddział specjalny - Semir i Ben próbują uratować mężczyznę z samochodu pędzącego prosto na inny wypadek drogowy. Niestety nie udaje im się to... 10:00 Triumf miłości - serial obyczajowy 12:00 Nie igraj z aniołem - serial obyczajowy 13:00 Wspaniałe stulecie - serial kostiumowy 14:00 Przepis na zbrodnię - serial kryminalny 15:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument 16:00 Ranczo - serial komediowy 18:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny	05:25 Ten moment - program opowiada o ludziach i chwilach, które na zawsze odmieniły ich los 05:55 Szkoła - Uczennica trzeciej klasy gimnazjum, Marika Wroniecka ucieka z domu i nocuje u Sary Czarneckiej, której rodzice wyjechali. Dziewczyna ujawnia się, kiedy policja i media nagłaśniają jej zniknięcie. 08:45 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:55 W-11 Wydział Śledczy - program kryminalny 14:00 Detektywi - program kryminalny 15:00 Szpital św. Anny - serial obycz., Polska 16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial sądowy 17:00 Zapisane w gwiazdach - program paradokumentalny	06:00 Strażnik Teksasu - film akcji 07:55 Bogaty Dom - Biedny Dom - program paradok. 08:55 Policjantki i Policjanci - serial paradok. 10:55 Na Ratunek 112 - serial obycz. 11:55 Dlaczego ja? - serial paradok. 12:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 15:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej 18:00 Policjantki i Policjanci - serial paradok. 20:00 Uroczysko - serial krym. 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto 22:40 Impas - sens., USA, 2021 00:40 Interwencja - magazyn reporterów 00:50 Love Island. Wyspa miłości - reality show 01:55 Hardkorowy lombard 02:55 Śmierć na 1000 sposobów 03:25 Lubię disco! 04:25 Top 10 - Lista Przebojów 05:30 Teleshopy TV Okazje
							
17:55 Klan - telenowela, Polska 18:20 Zaraz wracam - serial, Polska, 2026 18:55 Akacjaowa 38 - serial, Hiszp., 2018 19:30 Program inform. 19.30 19:55 Pytanie dnia - rozmowa 20:10 Sport; Pogoda 20:30 Omnibus - szybcy i mądrzy - teleturniej 21:20 Ojciec Mateusz - serial 22:20 Sprawa dla reportera 23:20 Himaista z przypadku - dok., USA, 2020 00:35 Pozdrowienia z Paryża - akcja, Franc., 2010 02:15 Sabrina - fab., USA, 1954 04:10 Sprawa dla reportera 05:00 Wykrywacz kłamstw 05:20 Pytanie dnia - rozmowa 05:40 Reporterzy - magazyn 05:50 Oko na świat - magazyn	17:20 Panna młoda - serial obycz., Turcja, 2024 18:15 Va Banque - teleturniej 18:50 Jeden z dziesięciu - telet. 19:25 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 20:40 Super Gary. Gotuj z Bosacką! - program rozrywkowy 21:15 Tak to leciało - teleturniej muzyczny 22:15 Niepewne sytuacje - program rozrywkowy 22:45 Syn - serial, USA, 2017 00:25 Rodzinka.pl - serial kom. 01:05 Asterix i Obelix: W służbie Jej Królewskiej Mości - kom., Włochy, Hiszp., Franc., 2012 03:00 Lepsza połowa - serial, Polska, 2020 03:35 Akacjaowa 38 - serial	19:55 Uwaga! - program interwencyjny 20:15 Na Wspólnej - serial obycz., Polska 20:50 The Floor - teleturniej 21:30 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 22:40 Barbie - kom., USA, Wlk. Bryt., 2023 00:55 Skok na głęboką wodę - reality show 02:00 Szpital św. Anny - serial obycz., Polska 02:50 Uwaga! - program interwencyjny 03:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA 04:35 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy, Kanada 05:00 Nauka jazdy - reality show	19:15 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:30 Sport 19:45 Pogoda 19:55 Milionerzy - teleturniej 20:30 Farma - reality show 21:30 Nasz Nowy Dom - program rozrywkowy 22:55 Projektantka - dramat, kom., Australia, 2015. ● 01:25 Sortownia - serial obycz. 02:30 Bejbi Blues - obycz., Polska, 2012. 17-letnia Natalia urodziła dziecko. Natalia ciężę zaplanowała. Razem ze swoim chłopakiem Kubą próbują podołać obowiązkom rodziców, choć sami jeszcze na dobre nie dorosli. 04:55 Disco Gramy 05:40 Teleshopy TV Okazje	18:55 Portrety - Gregory Peck - aktor dżentelmen - dok., Franc., 2023 20:00 Hala odlotów - talk-show 21:00 Czwartkowy klub filmowy - Kanał - dram. wojenny, 1956 22:50 Dzień, w którym umarła gwiazdka rocka - Buddy Holly - dokument, Wlk. Bryt., 2018 23:20 Video Killed the Radio Star - Andy Morahan - dokument, Wlk. Bryt., 2009 23:50 Panorama kina polskiego –Kos - fabularny, Niemcy, Polska, 2023 02:05 Scena muzyczna - Trio Jazzowe Marcina Maseckiego - koncert, 2020	20:00 Taxi 4 - kom., Franc., 2007. Na komisariacie pojawia się pewien Belg (Jean-Luc Couchard), który następnie ma zostać przetransportowany do więzienia w Afryce. Niestety zbyt łatwomyślny Émilien uwalnia go. Émilien wierzy, że jeśli złapie zbiega, jego problemy się skończą. 21:55 Taxi 5 - kom., Franc., 2018 23:55 Turner i Hooch - kom., USA, 1989 02:00 Dzielnica strachu - serial kryminalny 02:55 Diżur - serial medyczny 03:55 Menu na miarę - program kulinarny 04:20 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. 05:00 Dzielnica strachu - serial kryminalny	18:00 Opowieści małżeńskie - program obyczajowy 19:00 Ukryta prawda 20:00 Hotel Paradise - reality show 21:00 Polowanie na druhny - kom., USA, 2005. Bohaterowie korzystają ze sprawdzonego sposobu wkręcania się na wesele, który polega na podwerwaniu kobiety podeksycytowanej samą myślą o małżeństwie. 23:35 List w butelce - obycz., USA, 1999 02:15 Hotel Paradise - reality show 03:00 Żyjąc z potworem - historie ludzi mieszkających z zabójcą 03:50 SOS Ekipy w akcji - program policyjny 04:35 Usterka - poradnik	09:20 Bóg z nami 09:45 Oświadczenie Fundacji Lux Veritatis 10:00 Inf. dnia 10:15 Rozmowy niedok. 11:25 Mysłąc Ojczyzna 11:35 Przyroda i ludzie 12:00 Pagnia Obeli 12:03 Inf. dnia 12:20 Wykłady z kongresu 12:50 Mateczniki Polskości 13:00 Bezpieczna Mama 13:20 Przegląd Tyg. „Niedziela” 13:30 Mśza św. 14:30 Dom Paderewskiego w Ojczyźnie 15:00 Po stronie prawdy 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Z węgką nad wodę 16:35 Sól ziemi 17:05 Akademia pro-life 17:30 Odpowiedzialni za Kościół 17:55 Poczet Wlk. Polaków 18:00 Pagnia Obeli 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 Św. na każdy dzień 19:30 Każdy maluch to potrafi 19:45 Modlitwa z udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Głos Polski 21:00 Apel Jasnog. 21:20 Informacje dnia

SKRZYDŁA WARMII I MAZUR NIOSĄ W ŚWIAT

– By sięgnąć po skrzydła, trzeba wykazać się nie lada odwagą. Zrobiliście to, a teraz życzę wam, by poniosły was jak najwyżej – powiedział wojewoda warmińsko-mazurski Radosław Król, otwierając finałową galę II edycji konkursu „Skrzydła Warmii i Mazur”. 25 marca w Centrum Konferencyjno-Szkoleniowym UWM w Olsztynie nie było wątpliwości, że te słowa wyznaczają kierunek konkursu: pomysły mają wychodzić z uczelni i włączać się w obieg spraw regionu.

Konkurs zorganizowany przez wojewodę Radosława Króla i rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie profesora Jerzego Przyborowskiego od początku opiera się na precyzyjnych założeniach. Projekt studentów UWM ma odpowiadać na potrzeby województwa, być racjonalny i posiadać potencjał wdrożeniowy. Podlega ocenie pod kątem dopasowania do lokalnych uwarunkowań, możliwości rozwoju i użyteczności. W tej edycji zgłoszono 17 projektów przygotowanych przez 59 uczestników. Do finału zakwalifikowano 15 prac.

– Konkurs ma uzmysłowić, że warto myśleć o nowych wyzwaniach i pokazywać się poza murami uczelni – stwierdził wojewoda Radosław Król.

Profesor Jerzy Przyborowski, rektor UWM, wskazał na drugi wymiar przedsięwzięcia. – Siła rozwoju tkwi w młodych ludziach – podkreślił. Wspomniał też o kompetencjach, które pozwalają przełożyć wiedzę na działanie: pracy zespołowej, myśleniu projektowym i zdolności rozpoznawania procesów.

Konkurs wpisuje się w tok studiów jako moment przejścia od teorii do praktyki.

Ministerialny aplauz dla idei

Obecność przedstawicieli rządu nadała tej opowieści niemal państwową rangę. Minister nauki i szkolnictwa wyższego Marcin Kulasek mówił o znaczeniu takich inicjatyw dla przyszłości studentów. – Nagroda daje lepszy start i otwiera kolejne możliwości – zaznaczył. Minister rolnictwa i rozwoju wsi Stefan Krajewski odniósł

się z kolei do wymiaru gospodarczego. – Ponadprzeciętne i nieszablone rozwiązania proponują młodzi ludzie. To ważne dla rozwoju regionu przy zachowaniu jego wybitnie rolniczych walorów naturalnych – oznajmił.

Konkurs „Skrzydła Warmii i Mazur” został zaprojektowany jako narzędzie, które ma ten moment wywołać i uporządkować. Źródło tej konstrukcji sięga wcześniejszych rozmów prowadzonych między Warmińsko-Mazurskim Urzędem Wojewódzkim a UWM w Olsztynie. Szukano formuły, która pozwoli studentom wyjść z projektem poza uczelnię i skonfrontować go z rzeczywistymi potrzebami regionu. W tym kontekście pojawiła się idea skrzydeł.

– Najpierw jako robocze określenie, później jako nazwa, która zaczęła porządkować całe przedsięwzięcie – wspominała Monika Choroszewska-Pleńkowska, dyrektor generalna Urzędu Wojewódzkiego. Wśród osób, które tę ideę uchwyciły i zaczęły przekładać na konkret, była prorektor UWM doktor habilitowana Mariola Grzybowska-Brzezińska. Myśl została

dopracowana organizacyjnie i przygotowana do wdrożenia. Decyzja zapadła szybko, a wojewoda nadał jej kierunek i tempo, wprowadzając do działania wskaźniki województwa.

Dyrektor wkracza na scenę

Lista tegorocznych finałowych projektów objęła szerokie spektrum tematów. Obok propozycji z obszaru infrastruktury i technologii pojawiły się projekty związane z turystyką, kulturą, energetyką i jakością życia. „Biofilmowe samonaprawiające się materiały budowlane”, „»Czyjo zina?« – festiwal kryminalno-literacki”, „Lokalny odkrywca”, „Eggspres”, „BerryKetch”, „Safe Skate”, „Kłobuk.AI” – każdy z nich był odpowiedzią na konkretną potrzebę i zawierał propozycję rozwiązania możliwego do wdrożenia.

Projekt Emilii Nowińskiej dotyczący biofilmowych samonaprawiających się materiałów budowlanych stał się jednym z wymownych przykładów potencjału tej formuły. Sama koncepcja, czyli materiał reagujący na mikropęknięcia i zdolny do regeneracji, wychodzi poza standardowe rozwiązania

stosowane w budownictwie. W momencie, gdy na scenę gali wkroczył dyrektor olsztyńskiego oddziału Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Marcin Pokojski, projekt został natychmiast osadzony w kontekście infrastruktury drogowej. – Zapraszam do rozmowy dotyczącej możliwości wykorzystania tej technologii w praktyce inwestycyjnej – zadeklarował Pokojski.

To jeden z tych momentów, w których konkurs ujawnia swoją funkcję: pomysł trafia do odbiorcy, który operuje w sferze wdrożeń.

Podobną dynamikę przyniósł projekt „Czyjo zina?” Małgorzaty Rukszan. Nagroda TVP3 Olsztyn i Polskiej Agencji Prasowej oraz wyróżnienie kapituły spowodowały,

że trafił do realnej przestrzeni publicznej, ponieważ festiwal zaplanowano w Barczewie na maj tego roku. Projekt przeszedł z etapu koncepcji do etapu realizacji i został wpisany do kalendarza wydarzeń, co potwierdza jego zdolność do funkcjonowania poza konkursem.

Ze szczytu do Brukseli

Finał przyniósł rozstrzygnięcia, które dobrze oddają charakter całego przedsięwzięcia. Trzecie miejsce zajął „Safe Skate”, drugie „Lokalny odkrywca”, a pierwsze „Kłobuk.AI”.

– Chciałyśmy, żeby sztuczna inteligencja była zrozumiała dla przedsiębiorców – wyjaśniła Lucyna Gliwka ze zwycięskiego zespołu. – W naszym projekcie, podobnie jak w regionalnych opowieściach

o kłobuku, coś, co budzi niepewność, może przynieść konkretne korzyści.

„Kłobuk.AI” wykorzystuje narzędzia sztucznej inteligencji do wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw z branży turystycznej. Projekt łączy lokalny kontekst kulturowy z technologią i wskazuje kierunek dalszego rozwoju usług w regionie. W tym układzie tradycja i nowoczesność tworzą spójne rozwiązanie, które może być zarówno funkcjonalne, jak i rozpoznawalne.

Główną nagrodą jest wyjazd do Brukseli ufundowany przez europosła Adama Jarubasa. Pojadą tam zarówno zwycięzcy, jak i ci, którzy zajęli drugie miejsce. W trakcie gali pojawili się laureaci poprzedniej edycji. – To było ważne doświadczenie i możliwość zobaczenia, jak funkcjonują instytucje europejskie – przyznał Jakub Borowski. Bruksela w tej formule stanowi naturalny etap rozwoju projektu, miejsce, w którym regionalnemu pomysłowi nadawany jest szerszy kontekst działania.

Istotnym elementem konkursu pozostaje struktura kapituły. Tworzą ją przedstawiciele administracji, uczelni, biznesu, bankowości i mediów. Projekt jest oceniany z różnych perspektyw, co pozwala na jego wielowymiarową analizę i zwiększa szanse na dalszy rozwój we współpracy z partnerami.

„Skrzydła Warmii i Mazur” tworzą mechanizm działania. Pomysł trafia do oceny, ocena prowadzi do rozmowy, a rozmowa otwiera drogę do wdrożenia. Studencki projekt zyskuje przestrzeń działania i partnerów do jego rozwijania. A skrzydła zaczynają pracować wtedy, gdy pomysł cechuje odwaga i konsekwencja w działaniu.

WSTAŃCIE, PANA BOGA CHWALCIE, BO CHRYSSTUS ZMARTWYCHWSTAŁ!

Życie dawnych Warmiaków było nierozzerwalnie związane z rokiem liturgicznym w Kościele – mówi dr Jan Chłosta, autor książki „Doroczne zwyczaje i obrzędy na Warmii”. – To z Kościołem Warmiacy przeżywali ziemską drogę Chrystusa, a na Jego zmartwychwstanie przygotowywali się przez cały Wielki Post.

Wielkanoc jest najstarszym i najważniejszym świętem obchodzonym we wszystkich kościołach chrześcijańskich. Upamiętnia misterium paschalne Jezusa Chrystusa: Jego mękę, śmierć i zmartwychwstanie. I choć obchody Wielkiej Nocy sięgają i czerpią z żydowskich obrzędów Pesach – w każdym z regionów świata lokalna społeczność nadawała im swój własny koloryt i szlif. Nie inaczej było na Warmii.

— Świętowanie Wielkiej Nocy na Warmii integralnie związane było z liturgią Kościoła – mówi dr Jan Chłosta. — Wynikało to wprost z faktu, że biskupi i Kapituła Katedralna sprawowali tu władzę tak kościelną, jak i świecką. Był to jeden z tych elementów, który odróżniał katolickich Warmiaków od protestanckich Mazurów. Ponieważ książdz cieszył się znacznym autorytetem w sprawach nie tylko kościelnych, wiele zachowań Warmiaków w ich codziennym życiu zespoliło się jakby z modelem wypełniania obowiązków wobec Kościoła.

Niedziela Palmowa, czyli Kwietna

Tak naprawdę obchody Wielkiej Nocy zaczynały się na Warmii już w Niedzielę Palmową, tu zwaną Kwietną. Jeszcze w XVII w., za czasów bp. Michała Stefana Radziejowskiego w czasie procesji cztery dziewczęta ciągnęły na wózku figurę Chrystusa na osiołku. Zgromadzeni wierni wołali: „Hosanna na wysokościach!”, a potem wspólnie odprawiali misteria nawiązujące do wjazdu Jezusa do Jerozolimy.

Palmy przygotowywano z gałązek wierzby i brzozy,

zerwanych dwa tygodnie wcześniej, żeby zdołały do kwietnej niedzieli wypuścić bazie i listki.

— Szczególnie bazie po poświęceniu nabierały niezwykłej mocy – tłumaczy dr Chłosta. — Ludzi, którzy je połykali, chroniły przed chorobami gardła, a spalone stawały się popiołem pokutnym w przyszłoroczną Środę Popielcową. To z tych witek gospodarz wykonywał małe krzyżyki, które umieszczał następnie na polach ze zbożem: chroniły zbiory przed klęskami żywiołowymi. Gałązki palmowe umieszczano też nad wrotami obór, żeby chroniły bydło przed chorobami, a wkładane do gniazd drobiu miały zapewnić liczne i zdrowe potomstwo kur, kaczek i gęsi. W domu palmy umieszczano za obrazem ze Świętą Rodziną.

Wielki Tydzień

Wielki Tydzień zwano na Warmii Cichym: mięsa nie jadano, w domach przygotowania do świąt – porządki, pichcenie potraw, zwłaszcza ciast, bielenie kuchni i izb – szły pełną parą, a w każdy wieczór go-

spodyni odczytywała całą rodzinie fragmenty Męki Pańskiej.

Wielką Środę Warmiacy nazywali Krzywą: tego dnia nie można było tkać, bo nic nie mogło się kręcić, gospodarze nie siali, bo zboże i tak by nie weszło, kury znosiły krzywe jaja, a zwierzęta, które w Krzywą Środę przyszły na świat, nie nadawały się do hodowli.

— Warmińska Wielka Środa różniła się też i tym, że to właśnie tego dnia młodzi chłopcy oblewali dziewczęta i siebie nawzajem. My ten zwyczaj przechowywaliśmy na Wielkanocny Poniedziałek – tłumaczy dr Chłosta. — Kto nie chciał, by wyrwano go rankiem ze snu chluśnięciem zimnej wody, musiał wstać naprawdę wcześniej.

Wielki Czwartek Warmiacy nazywali z kolei Zielonym. Tego dnia w miastach odbywały się targi. Jednym z najbardziej znanych był ten w Barczewie, gdzie gospodarze z najdalszych okolic kupowali nasiona do wysiewu i drobne podarki na wielkanocnego zajęcia dla dzieci. W domach gospodyn timer starały się przesa-

zać rośliny i sadzić nowe, bo wierzyły, że posadzone tego dnia drzewa i rośliny wydadzą najobfitszy plon. Dzieciom wypiekano obwarzanki i główne zadanie polegało na tym, by odlać jak największy kęs: bo to była gwarancja szczęścia w życiu.

Religijnie Zielony Czwartek wiązał się nierozzerwalnie z upamiętnianiem wydarzeń z wiecznika. Biskup w katedrze fromborskiej święcił oleje do udzielania sakramentów chrztu, bierzmowania i namaszczenia chorych. W czasie wieczornego nabożeństwa mył nogi dwunastu starcom z diecezji, obdarowywał ich pieniędzmi i odzieniem, a następnie wszyscy razem udawali się na uroczystą wieczerzę. Po wieczornej liturgii milkły też wszystkie dzwony i organy – Warmiacy mawiali, że udawały się one do Ojca Świętego do Rzymu.

Wielki Piątek był na Warmii najsmutniejszym dniem Wielkiego Tygodnia i bez jakichkolwiek pokarmów. Wyjątek czyniono jedynie dla dzieci i osobom starszym, a i to wolno im było

spożyć tylko potrawy całkowicie pozbawione tłuszczu – kluski ze śliwkami, a najlepiej suchy chleb. W domowych paleniskach nie zapalano też ognia. Nie wolno było śpiewać, śmiać się, a nawet głośno mówić. W kościele wierni całowali krzyż w miejscach ran Chrystusa, a następnie kapłan w procesji przenosił go do symbolicznego grobu, przy którym wierni w wielu parafiach całą noc czuwali, śpiewając Gorzkie Żale i inne pieśni wielkopostne. Także w domach warmińskich wszystkie krzyże umieszczano w symbolicznych grobach: na eksponowanym miejscu okrywano je białą chustą lub obrusem.

Sam grób swoją okazałą formę przybrał już w XVI w. dzięki jezuitom, którzy takie groby Chrystusowe przygotowywali, zazwyczaj przy bocznym ołtarzu, w kościołach w Braniewie, Reszlu i Świętej Lipce. Umieszczano w nim krzyż, monstrancję, a wszystko strojono obficie kwiatami i świecami. W kościołach w Głotowie, Dobrym Mieście i Świętej Lipce przy grobie wybrani ludzie trzymali straż.

Wielka Sobota to oczywiście święcenie ognia i wody, także na Warmii. Ogień rozpalano z samego rana przed kościołem, kapłan święcił go, a wierni starali się płonąć żagiew z tego ognia donieść do swoich domów tak, by gospodyn timer mogła rozpaść nim wygaszone na czas Wielkiego Piątku palenisko. Jeśli się jej udało, na tym świętym ogniu przygotowywała zupełnie mleczną – po warmińsku mużę, jedyny posiłek tego dnia. Resztkami spalonego drewna wierni kilku wsi na drzwiach domostw pisali K+M+B. Zachowywa-

li je także, by podawać do spożycia zwierzętom, gdy zachorowały, a w czasie pożaru wrzucano te węgle do ognia, żeby się nie rozprzestrzeniały.

Wodę święcono przed kościołami w wielkich stągwiach, którą potem wierni czerpali do domów, aby wieczorem skropić nią swoje domy i zagrody. Przechowywano ją także na wypadek choroby któregoś z domowników, do kąpieli dziecka, by pobłogosławić młodą parę, która miała ruszyć do ślubu, lub któremuś z domowników przed podróżą.

Tym, co w Wielkiej Sobocie wyróżniało Warmiaków jeszcze w XIX i na początku XX wieku, był... brak święcenia pokarmów. Jeśli już nawet coś święcono w warmińskich kościołach, to wyłącznie w celu rozdania wśród ubogich.

Późnym wieczorem w podolsztyńskich wsiach „borowano”: szybko i regularnie uderzano sercem dzwonu o brzeg jego czaszy, czym wywoływano donośny, huczący, nieprzerwany i tajemniczy odgłos.

— Wszystko, żeby całą okolicę oznajmić Zmartwychwstanie Pańskie – wyjaśnia dr Chłosta.

Wielka Sobota to także dzień malowania jajek – obowiązkowo naturalnymi „farbkami”. Zielone wychodziły po ugotowaniu ich w wodzie z trawą, żółte i pomarańczowe – z lupin cebulowych, a brązowe – z fusów po kawie zbożowej. Było to główne pożywienie wielkanocne Warmiaków, ale nikt nie nazywał ich tu pisankami.

Wielkanoc

Wielkanoc na Warmii świętowało się 3 dni. W Niedzielę Wielkanocną

jeszcze przed świtem dziewczęta biegły nad rzekę lub strumyk, aby umyć twarz — w ten sposób chciały zachować zdrowie i urodę. Chłopcy z kolei biegali po okolicy i wołali: „Zur do lasu, mnięso do wsi” — oznajmiali w ten sposób koniec Wielkiego Postu i odzyskaną możliwość spożywania najłagodniejszych nawet potraw.

Rezurekcja odbywała się zawsze o godzinie 5, a wierni przybywali na nią hucznie, nierzadko w towarzystwie orkiestry, budząc po drodze wszystkich, którzy zaspał, głośnym okrzykiem: „Wstańcie, Pana Boga chwalcie, bo Pan Chrystus zmartwychwstał!”.

— Na Warmii panowało przekonanie, że kto nie poszedł w Wielkanoc do kościoła, ten nie może nazywać się chrześcijaninem — mówi dr Chłosta. — Apo mszy wszyscy spieszyli na śniadanie: chleb z masłem, twaróg, ciasto i oczywiście jajka. Po śniadaniu dzieci ruszały do ogrodu na poszukiwania zajaczka — najczęściej królewskich marcepanów. A mięso pojawiało się na stole dopiero w czasie wieczery. Zwyczajowo tego dnia wszyscy świętowali we własnych domach, odwiedziny zostawiając na poniedziałek i wtorek wielkanocny. Bywało, że niektóre gospodynie dopiero w niedzielę malowały jajka.

W Poniedziałek Wielkanocny, zamiast oblewania, na Warmii chłopcy smagali dziewczęta po łydkach kadykiem, czyli jałowcem, prawdopodobnie nawiązując w ten sposób do biczowania z Wielkiego Tygodnia i do Męki Pańskiej. Smagających obdarowywano jajkami, pieniędzmi i kuchą, czyli ciastem. Po mszy zaczynały się odwiedziny u krewnych i przyjaciół.

— Ta odrębność obyczajowa Warmiaków przetrwała nawet po 13 września 1772 r., kiedy na Warmię wkroczyli pruscy urzędnicy i zaczęli burzyć dawny porządek w życiu publicznym — mówi dr Chłosta. — A jednak ludność — z jednej strony nieco zamknięta na nowości cywilizacyjne,

Alt ermländische Frauentracht.

191. Ermländische Sonntagstracht

Kobiety w strojach warmińskich. Fotografie z książki Paula Dudecka „Wie de Ermlönga koose. Ernsteres und Heiteres aus dem mittleren Ermland in breslauer Mundart”, Heilsberg 1939

a z drugiej wierna i z pietyzmem przechowująca zwyczaje przodków — nie uległa i wiele z tradycji dostrzegało do czasów II wojny światowej, a gdzieś tam starzy Warmiacy pamiętają je nawet dziś.

MAGDALENA MARIA BUKOWIECKA

W pracy nad artykułem pomógł mi dr Jan Chłosta, który udostępnił mi swój niepublikowany materiał pt. „Wielki Post i Wielkanoc w zwyczajach Warmiaków”. Korzystałam również z jego książki „Doroczne zwyczaje i obrzędy na Warmii”.

PISANKOWA IMPROWIZACJA PANI BASI

Barbara Tumiel ma tzw. „złote ręczki” i zamiłowanie artystyczne. Wszystko co weźmie w ręce nabiera kształtu i koloru, cieszy oczy innych. Tak powstają też wielkanocne pisanki, które szczególnie pani Basi wychodzą świetnie.

Basia Tumiel pisanki maluje już ponad 20 lat. Jak twierdzi, sama nie wie skąd jej się to wzięło.

— Zawsze każdego roku maluję jajka na Wielkanoc — mówi pani Basia. — Dla siebie tylko dwa, trzy jajka. Reszta dla znajomych, dla rodziny. Maluję tylko woskiem. Każda pisanka jest inna. Ja nawet jak chcę zrobić dwie takie same pisanki, to i tak zawsze wychodzą inne. Jest jakiś element, który je różni. Ja wiem dlaczego tak jest, bo ja ogólnie sama nie lubię takich samych rzeczy, więc nigdy jeszcze nie udało mi się zrobić dwóch takich samych — dodaje ze śmiechem pani Basia.

Pani Basia maluje pisanki w naprawdę ekspresowym tempie. 30 pisanek powstaje w ciągu niecałych dwóch godzin.

— Maluję szpilką ze szklanym zakończeniem — tłumaczy artystka. — Wbijam ją na kredkę i nakładam wosk pszczeli na jajko. Trochę go przepalam na ogniu, aby był ciemniejszy. Moje pisanki są wtedy trwalsze. Maluję skorupki jajek ugotowanych, nie wydmuszek. Pisanki farbami też są ładne, tylko wykonuje się je trochę inaczej. Od jakiegoś czasu próbuję nauczyć malowania pisanek moje koleżanki, ale jakoś technicznie im to nie wychodzi, ale myślę, że to tylko kwestia czasu i się uda. Trzeba opłacać technikę trzymania jajka podczas malowania. Można malować woskiem na białym jajku, albo na wcześniej pomalowanym. Jak kto chce. Można też ściągnąć wosk po pomalowaniu, ale ja nigdy tego nie robię.

Jak to się zaczęło?

— Ludzie mnie pytają często, kto mnie nauczył malowania pisanek — opowiada pani Basia. — Sama

Barbara Tumiel i jej pisanki

się ostatnio zastanawiałam skąd ja to umiem? Nie wiem. Kiedyś podglądałam jak inni malowali woskiem, ale próbowałam i nie jest to tak trwałe. Jest problem ze świeczką, bo wosk z niej szybko zastyga. I zaczęłam się zastanawiać czym tu zastąpić ten wosk ze świecy i kiedyś słuchałam programu na temat Wielkanocy i dowiedziałam się, że to może być wosk pszczeli. Później zastanawiałam się, czym najlepiej nakładać ten wosk na jajko. Pomyślałam, że będzie to szpilka z zakończeniem szklanym. I udało się. Sama wpadłam na taką technikę, nikt mi tego nie pokazywał.

Maluję, bo sprawia jej to frajdę i nie wyobraża sobie świąt bez pisanek.

— Maluję, bo każda pisanka jest inna — opowiada dalej. — To jest tradycja i nie wyobrażam sobie świąt bez pisanek. Robię te pisanki i jak dają je komuś to widzę, że sprawiają ogromną radość. Tak my-

ślę sobie, że większej frajdy nikomu nie sprawiałam, jak tymi małymi jajkami. I to jest bardzo fajne. Tym bardziej, że robiąc pisanki nie planuję jaki to będzie wzór, po prostu improwizuję. Wychodzą mi one same. Zawsze staram się zrobić pisanki do konkretnej osoby. Nie wiem skąd to się we mnie bierze.

Ale pani Basia talent artystyczny odziedziczyła po tacie, który był znanym krawcem. Projektował i szyl ciężką odzież damską i męską.

— Mam jeszcze jego szkice — mówi — Jak patrzeć nie nie, to mam wrażenie, że są genialne. Ja też projektuję i szyję dla siebie i swoich bliskich. Inni mówią, że nawet mi nieźle wychodzi.

Mieszkanka Morąga też maluje obrazy. Jej prace można było oglądać w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Morągu. Jak widać, ma wiele umiejętności manualnych.

WIESŁAWA WITOS

POLITYCZNI LIDERZY KOMENTUJĄ

W naszym cotygodniowym cyklu polityczni liderzy z Warmii i Mazur komentują wydarzenia mijającego tygodnia bądź odnoszą się do kwestii, które uznają za wartę społecznej uwagi. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść poniższych komentarzy.

Jacek PROTAS,
poseł do Parlamentu
Europejskiego
(Koalicja Obywatelska)

Od 31 marca w Polsce obowiązują nowe zasady dotyczące cen paliw: obniżono VAT z 23 do 8 procent, akcyzę sprowadzono do minimalnego dopuszczalnego w Unii Europejskiej poziomu, a dodatkowo wprowadzono maksymalne ceny detaliczne. Po wejściu w życie rządowego pakietu Polska znalazła się w gronie państw z jednymi z najniższych cen paliw w Europie. To decyzje ważne i potrzebne, bo wysokie ceny paliw uderzają nie tylko w kierowców, ale w całą gospodarkę. Rosną koszty transportu, produkcji i usług, a to bardzo szybko przekłada się na wyższe ceny w sklepach i coraz większe obciążenie domowych budżetów.

Musimy jednak stwierdzić uczciwie: źródła tego problemu nie leżą w Polsce. Bezpośrednim impulsem wzrostu cen paliw jest wojna na Bliskim Wschodzie, która wywołała napięcia na światowych rynkach. Pojedyncze państwo może łagodzić skutki takich zjawisk, ale nie jest w stanie samo ich zatrzymać. Dlatego osłowne działania na poziomie krajowym są konieczne, lecz powinny być wsparte przez zdecydowaną i skoordynowaną reakcję na poziomie europejskim.

Państwa członkowskie i Unia Europejska mu-

szą dziś działać wspólnie i odpowiedzialnie. Europa potrzebuje rozwiązań, które wzmocnią bezpieczeństwo energetyczne i skuteczniej ochronią obywateli oraz przedsiębiorców przed wzrostem kosztów życia. To konieczne nie tylko po to, by łagodzić skutki obecnej sytuacji, ale także by lepiej przygotować się na podobne wyzwania w przyszłości.

Urszula PASŁAWSKA,
posłanka
(Polskie Stronnictwo
Ludowe)

Wspierajmy tych, którzy są blisko. W Wielkanoc postawmy na polskie świeże i smaczne produkty.

Za moment zasiądziemy przy suto zastawionym stole. Jeszcze trwa czas intensywnych zakupów. Dlatego tradycyjnie zachęcam: kupujcie lokalnie, wspierajcie naszych przedsiębiorców, rolników, rzemieślników.

Każdy ma chyba swój ulubiony warzywniak, małą piekarnię, sklepik, gdzie ktoś zapyta: „Co słychać?”. Kupujmy tutaj, bo każda wydana w takim miejscu złotówka zwraca się podwójnie.

Pamiętajmy, że kupując lokalnie, wspieramy miejsca pracy w okolicy. Wzmacniamy gospodarkę, budujemy kapitał społeczny swojej miejscowości i co równie ważne, kultywujemy naszą polską tradycję.

Szanowni Państwo, radosnych i smacznych Świąt Wielkanocnych!

Marcin KULASEK,
minister nauki
i szkolnictwa wyższego
(Nowa Lewica)

Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o systemach sztucznej inteligencji. To ważny krok w stronę nowoczesnego państwa, które nie tylko nadąża za rozwojem technologii, ale potrafi go mądrze regulować. To rozwiązania przygotowane przez Ministerstwo Cyfryzacji, stawiające w centrum człowieka i jego bezpieczeństwo.

Nowe przepisy jasno wskazują, że rozwój innowacji nie może odbywać się kosztem zdrowia, życia czy praw obywatelskich. To dobre przepisy; technologia powinna służyć ludziom, a nie odwrotnie. Ustawa tworzy też realne narzędzia nadzoru, dzięki którym państwo będzie mogło skutecznie reagować na zagrożenia związane z AI.

Istotnym elementem jest powołanie Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji. To organ, który zapewni nie tylko kontrolę, ale też przejrzystość; obywatele zyskają możliwość składania skarg i dostęp do informacji o funkcjonowaniu systemów AI. To buduje zaufanie, którego dziś bardzo potrzebujemy.

Projekt wspiera rozwój polskiej myśli technologicznej. Inwestycje w badania i krajowe rozwiązania to szansa na wzmocnienie naszej pozycji w Europie.

W mojej ocenie to odpowiedzialne i potrzebne regulacje. Pokazują, że

można łączyć rozwój gospodarczy z troską o prawa obywateli. I właśnie taki kierunek powinniśmy konsekwentnie wybierać.

Jerzy SZMIT,
prezes Fundacji
im. Piotr Poleskiego
(Prawo i Sprawiedliwość)

W tym roku atmosferę zbliżającej się Wielkanocy ostro wkroczył ks. kardynał Grzegorz Ryś. Jak twierdzą znawcy sprawy (a nikt temu nie zaprzecza), z jego inspiracji powstał list do wiernych upominający i nakłaniający nas do przeproszania narodu żydowskiego za krzywdy, jakich doznali od nas nasi „starsi bracia w wierze”.

Jak przez mgłę pamiętam, gdy sześćdziesiąt lat temu ks. kardynał Stefan Wyszyński z okazji 1000-lecia chrztu Polski wysłał list Episkopatu Polski do ponad sześćdziesięciu episkopatów. Znalazł się w nim zwrot „przebaczymy i prosimy o przebaczenie”. List został wysłany także do episkopatu Niemiec. Taki gest 20 lat po zakończeniu II wojny światowej nie mógł być w społeczeństwie ciepło przyjęty. Jednak trudno sobie wyobrazić, aby do Niemiec listu nie wysłać albo pisać dla nich inny. Komuniści skorzystali z okazji i przeciwko prymasowi Wyszyńskiemu wytoczyli historyczną kampanię nienawiści (choć wkrótce sami podpisali porozumienie z tymi samymi Niemcami).

Zwróćmy uwagę na pozornie błahą, a naprawdę fundamentalną różnicę między tymi listami. Ksiądz prymas Wyszyński w słowie „przebaczymy” zawarł przesłanie, że mamy w pamięci krzywdy przez nas doznane, ale przebaczymy, bo taka jest nasza postawa wynikająca z wiary. Zwracamy się też do innych chrześcijan, z którymi podzieliła nas historia, ale łączy wiara, z prośbą o przebaczenie.

I tu jest główny problem. Czy w judaizmie jest postawa równości wszystkich ludzi wobec Boga? Żydowski pogląd na świat nie przewiduje „jednej owczarni i jednego pasterza”. Oni stanowią swój świat, areszta to inny świat. Inie jest to doraźna polityka, ale istota religii i funkcjonowania narodu żydowskiego.

Święty Jan Paweł II próbował tą izolację przerwać: odwiedził synagogę w Rzymie, modlił się pod Ścianą Płaczu w Jerozolimie, zawsze był otwarty, organizował spotkania i wielokrotnie nawoływał do zbliżenia chrześcijaństwa i judaizmu. Z drugiej strony nie było wzajemności. Było miło, nawet elegancko. Niemniej proszę nie mylić uprzejmości z przychylnością. Judaizm nie zna otwartości i poszukiwania prawdy. W swoim przekonaniu jest samą prawdą, a otwartość jest z jego punktu widzenia herezją. Odejście od tych założeń i przyznanie, że „oni też mają trochę racji”, byłoby dla judaizmu śmiertelnym zagrożeniem. Takie są fakty i nie ma co marudzić ani się oburzać czy szukać winnych.

Księżę Kardynale, a może po prostu zostawmy się nawzajem w spokoju, przynajmniej w czasie Świąt Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa.

Piotr LISIECKI
(Konfederacja
/Ruch Narodowy)

Wkrótce kolejny cios w polskie rolnictwo!

UE i Australia uzgodniły umowę handlową, która zwiększy bezcłowy import australijskiej wołowiny do UE do 30,6 tysiąca ton. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi ostrzega, że może to uderzyć w polskich producentów poprzez wzrost konkurencji i wypieranie ich z rynku. Polska domaga się silniejszych klauzul ochronnych i wyrównania standardów produkcji, wskazując na ryzyko napływu tańszego mięsa spoza UE.

Unia Europejska i Australia osiągnęły wstępne porozumienie w sprawie umowy o wolnym handlu oraz partnerstwie w zakresie bezpieczeństwa i obrony.

Niestety kolejny raz rząd Donalda Tuska nie zadbał o polskie interesy, szczególnie o interesy rolników. Wynegocjowany kontyngent importowy wołowiny jest ponad 3,5 razy wyższy niż dotychczas.

Brak odpowiednich zabezpieczeń w umowie doprowadzi do wypierania naszej produkcji przez tańsze mięso wytwarzane przy niższych standardach.

Powtórka z umowy z krajami Mercosuru i kolejny przykład bezradności rządu uśmiechniętej koalicji.

Co, gdzie, kiedy?

REPERTUAR MULTIKINO

Piątek, 3 kwietnia

PROJEKT HAIL MARY / napisy: 10:40, 12:40, 13:20, 14:00, 16:00, 16:40, 17:20, 18:50, 19:20, 20:00, 20:30
HOPNIĘCI / familijny / dubbing: 10:00, 11:25, 13:00, 13:50, 15:30, 16:20, 18:00
ZA DUŻY NA BAJKI 3: 10:00, 11:00, 12:10, 14:20, 16:30, 18:40
KRÓL DOPALACZY: 12:50, 15:30, 18:10, 20:40
DAVID / familijny / dubbing: 16:00
ONI CIĘ ZABIJA / napisy: 20:50
PAN RYBA / familijny / dubbing: 10:30
KRZYK 7 / napisy: 21:00
BLUEY W KINIE: KOLEKCJA ZABAWY Z PRZYJACIÓŁMI / familijny / dubbing: 10:00, 11:30, 12:55, 14:30, 16:10, 17:50
TAJNY AGENT / napisy: 19:30
PIEP*ZYĆ MICKIEWICZA 3: 11:40, 13:50, 18:30
FLEAK. FUTRAK I JA / familijny / dubbing: 10:50
WICHROWE WZGÓRZA / napisy: 20:40

REPERTUAR HELIOS

Piątek, 3 kwietnia

MÓW MI JIMPA / napisy: 14:45, 19:15
PROJEKT HAIL MARY / napisy: 12:10, 13:30, 16:40, 17:45, 20:00, 21:00
HOPNIĘCI / familijny / dubbing: 12:50, 15:20
ZA DUŻY NA BAJKI 3: 12:20, 14:30, 17:15
KRÓL DOPALACZY: 13:50, 17:30, 20:15
DAVID / familijny / dubbing: 12:40, 15:30
PIEP*ZYĆ MICKIEWICZA 3: 12:00, 15:10, 17:00
REMINDERS OF HIM. CZĄSTKA CIEBIE, KTÓRĄ ZNAM / napisy: 18:00
ONI CIĘ ZABIJA / napisy: 19:00, 21:20
PAN RYBA / familijny / dubbing: 11:45, 12:30, 16:30
KRZYK 7 / napisy: 14:15, 19:30
WERSJA JUDASZA / lektor: 16:50
TAJNY AGENT / napisy: 18:45
DOBRY CHŁOPIEC / napisy: 20:45

REPERTUAR AWANGARDA

Piątek, 3 kwietnia

KINO NIECZYNNIE

4 KWIETNIA parkrun Olsztyn

Olsztyn

Parkrun to bezpłatne, organizowane przez lokalną społeczność spotkania, w ramach których można maszerować, truchtać, biegać, być wolontariuszem lub kibicem. Dystans tras parkrun to 5 km, a spotkania odbywają się w każdą sobotę rano. Parkrun to inicjatywa otwarta i przeznaczona dla każdego bez względu na umiejętności i kondycję, w której nie ma limitu czasu. Każdy bez wyjątku jest bardzo mile widziany w ramach naszych spotkań.

Godz. 9.00, Park Centralny, okolice Fontanny „Układ Słoneczny”.

7 KWIETNIA MAMOKRĘGI – czyli wspierające spotkania dla mam z małymi dziećmi

Olsztyn

Proponujemy by spotkania były naprzemienne – raz w miesiącu spotkania takie jak już znacie – z animatorkami, a raz w miesiącu – bez animatorek tzn. będzie dla Was przygo-

towana przestrzeń w zaprzyjaźnionej z nami Bibliotece Wojewódzkiej na Starym Mieście – będzie można spokojnie usiąść w bezpiecznej przestrzeni dla maluszków i po prostu porozmawiać z inną mamą, wypożyczyć może jakąś książeczkę albo książkę, może razem poczytać maluchom, porozmawiać o tym co nam w sercu i duszy gra lub nie gra.

Godz. 10.00, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie.

8 KWIETNIA Michał Kielak & The Mystery Train

Olsztyn

Michał Kielak najbardziej rozchwytywany polski harmonijkarz, w 2024 roku postanowił zebrać grupę przyjaciół i ruszyć z Nimi w trasę. Zaczęli od nagrania płyty pt. „Keys in my pocket”. I to właśnie z tym materiałem chcą się Państwu zaprezentować. W muzyce zespołu nietrudno się doszukać bluesa, rocka i muzyki spod szyldu „americana”, ale są też ballady i spora dawka żywiołowego rock’n rolla. W listopadzie 2025 ukazała się płyta „Live No.1” i ta płyta będzie do nabycia na najbliższych koncertach zespołu!

Godz. 19.00, Galeria Sowa, Zamkowa 2.

11 KWIETNIA LABORATORIUM WIEDZY – WARSZTATY Z EDUKATOREM. MAGIA ATMOSFERY.

Olsztyn

Ciepłe Słońce – jak Ziemia zatrzymuje ciepło? Uczestnicy sprawdzą w praktyce, jak gazy cieplarniane zatrzymują ciepło w atmosferze, Wirująca nauka – miniaturowe tornado Czy można stworzyć tornado w sali warsztatowej? Oczywiście! W bezpiecznej, uproszczonej wersji uczestnicy zobaczą, jak powstają trąby powietrzne. Chmura w butelce – niebo na wyciągnięcie ręki Jak powstają chmury? Uczestnicy stworzą własną „chmurę” w butelce, obserwując proces skraplania pary wodnej oraz dowiedzą się, jak działa cykl wodny.

Domowa tęcza – złap kolory Czy światło ma kolory? Podczas efektownego doświadczenia dzieci zobaczą, jak światło rozdziela się na barwne pasma. Elektryzująca przygoda Podczas pokazu z generatorem Van de Graaffa uczestnicy zobaczą, jak powstają pioruny.

Godz. 11.00, Centrum Popularyzacji Nauki i Innowacji „Kortosfera” Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, ul. Dybowskiego 11A.

11 KWIETNIA Nordic Walking wiosną

Olsztyn

WIOSNA to idealny czas na żwawy marsz z kijami! Forma marszu z kijami – Nordic Walking – przywędrowała do nas z Finlandii i rozgościła się już na dobre... a przede wszystkim dla dobrego zdrowia. Te spotkania będą wspaniałą okazją, by poprawnie nauczyć się chodzić z kijami. Jak to wszystko zgrać? Jak trzymać kije? Jak daleko je stawiać? Zabierzcie swoje kije. Jeżeli ich nie macie – użyczcie od koleżanki (któraś na pewno ma) lub wypożyczcie z OSIR-u.

Godz. 10.00, Plaża miejska j.Ukiel (przy wypożyczalni sprzętu OSIR).

Olsztyńskie kina \ Olsztyn

11 KWIETNIA parkrun Olsztyn

Olsztyn

Parkrun to bezpłatne, organizowane przez lokalną społeczność spotkania, w ramach których można maszerować, truchtać, biegać, być wolontariuszem lub kibicem. Dystans tras parkrun to 5 km, a spotkania odbywają się w każdą sobotę rano.

Parkrun to inicjatywa otwarta i przeznaczona dla każdego bez względu na umiejętności i kondycję, w której nie ma limitu czasu. Każdy bez wyjątku jest bardzo mile widziany w ramach naszych spotkań.

Godz. 9.00, Park Centralny, okolice Fontanny „Układ Słoneczny”.

11 KWIETNIA Koncert Myslovitz – „DLA CIEBIE wpadłem w głęboką depresję MMXXVI”

Olsztyn

Mamy nadzieję, że spotkamy się na nich, by posłuchać owoców pracy ostatnich miesięcy zespołu – piosenek, które znajdują się na następcy tak ciepło przyjętego przez Was albumu „Wszystkie narkotyki świata” oraz piosenek, które od lat nie były wykonywane w wersjach live, a o które często prosicie. Nie zabraknie oczywiście tych najbardziej znanych, jak „Długość dźwięku samotności”, „Scenariusz dla moich sąsiadów”, „Mieć czy być” czy „Peggy Brown” każdego wieczoru w innej i wyjątkowej – bo wyśpiewanej wspólnie z Wami – wersji.

Godz. 19.00, Aula widowiskowo-konferencyjna im. Anny Wasilewskiej, ul. Kościńskiego 11.

 NIERUCHOMOŚCI

 PRACA

sprzedam

dam pracę

WWW.DOMKIHOLEN-
DERSKIE.EU, 503-103-
703

MĘŻCZYZNĘ lub parę do
pracy w gospodarstwie,
502-712-884

 **USŁUGI
POGRZEBOWE**
AR KA
Elżbieta Michałowska Anna Michałowska

OLSZTYN (Zatorze), ul. M. Zientary-Malewskiej 2A

 89 534 72 42, 605 635 908

OLSZTYN (Jaroty), ul. Herberta 16/24
(wejście od Wilczyńskiego, naprzeciw „Medyka”)

 89 526 66 01, 605 665 909

www.arkaolsztyn.pl

Całodobowy przewóz zmarłych

13126opb1-a-G

JUŻ OTWARTE! DOM POGRZEBOWY OLSZTYN-DYWITY

USŁUGI POGRZEBOWE • NAJNIŻSZE CENY

OFERUJEMY:

*** kremację w naszym krematorium * salę pożegnań z możliwością organizacji mszy pogrzebowej * nowoczesną chłodnię * trumny, urny
* limuzynę pogrzebową marki Mercedes**

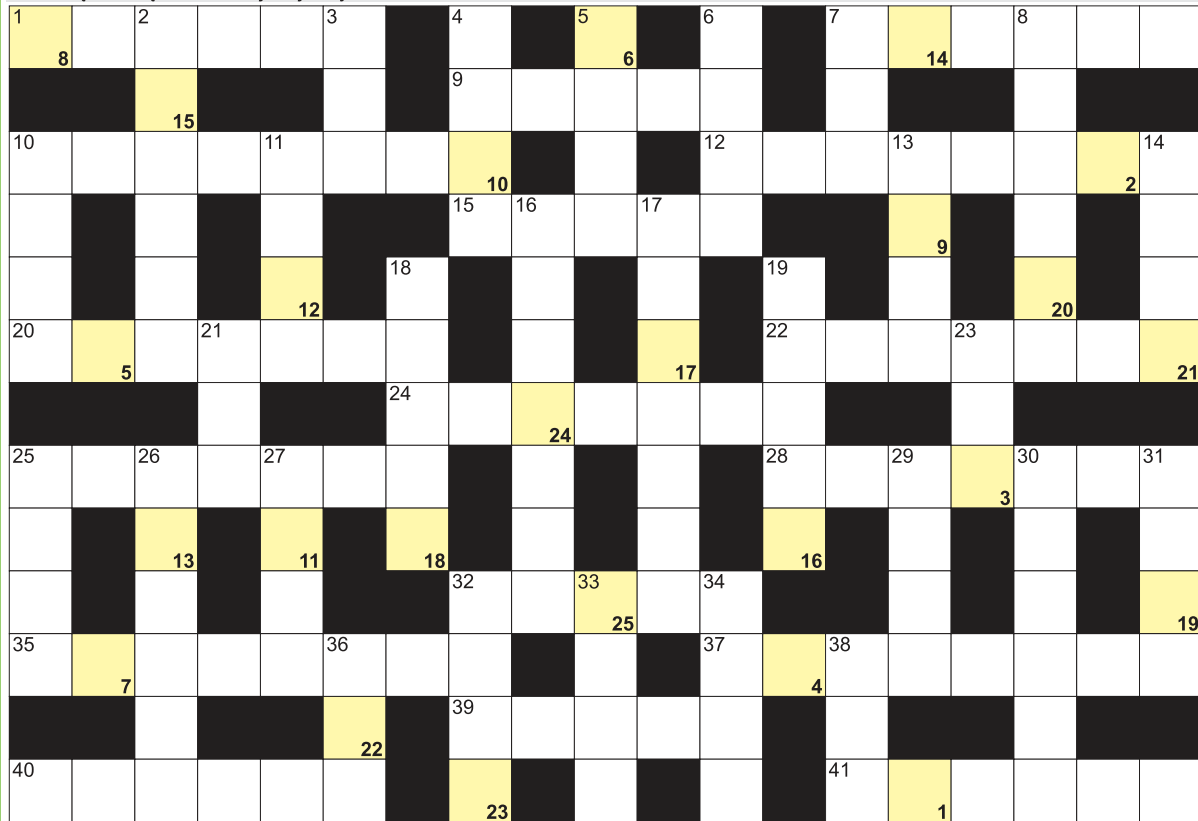
Dom Pogrzebowy i Krematorium Drejka, Olsztyn, ul. Wadąska 50, tel. 48 731 108 108, e-mail: dompogrzebowy.olsztyn@gmail.com

126otbr-a-G

KRZYŻÓWKA z HASŁEM

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 25 utworzą rozwiązanie niniejszej krzyżówki

POZIOMO: 1) Te dla chemika; 7) wyborczy na ścianie sklepu; 9) stopnie w dzienniku; 10) miasto narodzin Jezusa; 12) zadanie matematyczne z niewiadomą; 15) gruszki i cytryny; 20) zespół czterech muzyków; 22) ilustracja w książce; 24) zastój, załamanie gospodarki; 25) sąsiedzi Austriaków i Węgrów; 28) zbyt duża ilość, nadwyżka; 32) gromkie oklaski; 35) dawny nauczyciel domowy; 37) akacja syberyjska inaczej; 39) jest nim piruet; 40) kieruje zarządem spółki; 41) objaw, symptom choroby.
PIONOWO: 2) niejedna w alfabecie; 3) biblijny Eden; 4) najgłębsze jezioro w Alpach; 5) mityczna matka Apolla; 6) największe jezioro w Australii; 7) ptak dumny z ogona; 8) szwajcarskie województwo; 10) wysoki budynek osiedlowy; 11) stała posada w firmie; 13) grecka bogini nocy i ciemności; 14) Lubos, polski aktor; 16) kawalerski w przeddzień ślubu; 17) Miłosz, polski poeta; 18) brat ojca; 19) kolor pomarańczowy; 21) wykop wzdłuż drogi; 23) miasto Alberta Einsteina; 25) duża sterta siana; 26) sandały i kozaki; 27) kupidyn, rzymski bóg miłości; 29) stolica Kataru; 30) dzieło Homera o Troi; 31) mądra, pomocna wskazówka; 32) rewolwer; 33) pole widoczne wokół człowieka; 34) dokumenty sądowe; 36) na nim okulary; 38) siedemnasta litera alfabetu greckiego.

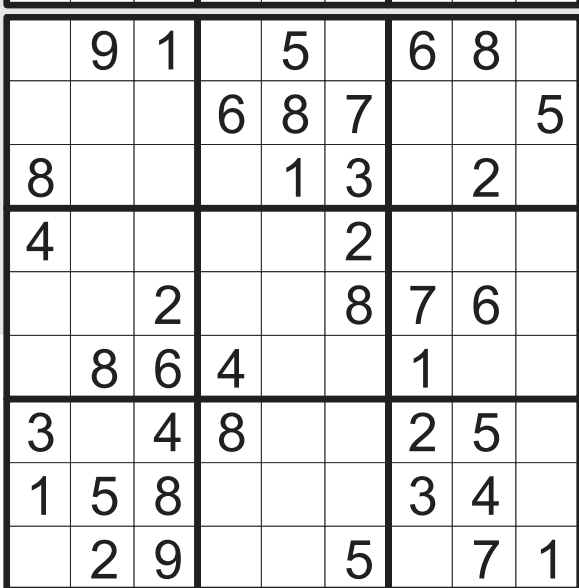
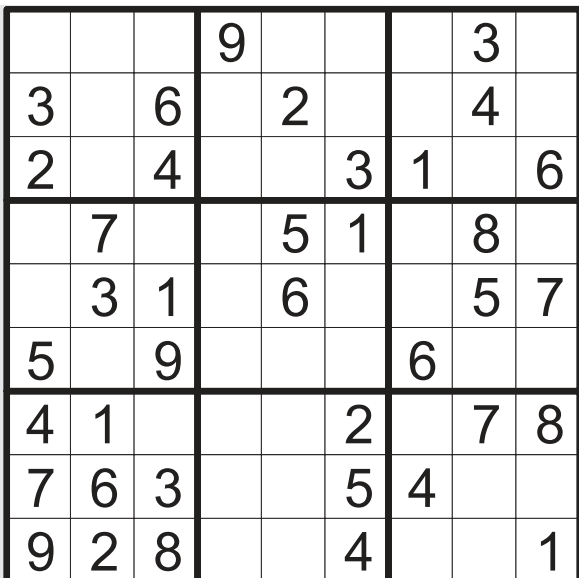
JOLKA z HASŁEM

Litery z kolorowych pól czytane poziomo utworzą rozwiązanie:

Ujawniliśmy wszystkie spółgłoski "N". Miejsce wpisu hasła do odgadnięcia. Rozwiązaniem jest hasło z kolorowych pól, czytanych poziomo.

Spokojny z Rowem Mariańskim; żółt lub krokodyl; mleczaj wśród grzybów; Nb dla chemika; państwo z Teheranem; wyraz bliskoznaczny; w parze z Hercegowiną; napady choroby lub złości; okres trzech miesięcy; Arkadiusz w przedszkolu; German, polska piosenkarka; biblijny brat Kaina; wyraz po przestawieniu liter; przepływa przez Olten; Piechniczek, były polski trener piłkarski; wesole z karuzelą; była waluta Portugalii; Giovanni, założyciel Fiata; komplet ze spódnica i żakietem; baśniowy właściciel lampy z dżinem; pierwiastek Hf; grecka bogini kary i zaślepienia; amerykański grosz; rzemieślnik wyrabiający beczki; Matejko, polski malarz; syn brata; popielcowa w kalendarzu; stolica Tajlandii; mieszkańcy stolicy Czech; osąd, zdanie na jakiś temat; grany z wieży Mariackiej w Krakowie; hawajskie powitanie; inaczej przyspiesznik dla roślin; deszczowa lub słoneczna za oknem; siostra Juliana Tuwima; rzeka w Malborku; największa wyspa archipelagu Riukiu; polska kawa zbożowa; potocznie o płycie do gramofonu; pisał je Jan Kochanowski do córki; kraj ze stolicą w Thimphu; Adam, autor sonetów "Nad głębinami"; Bartosiewicz, polska piosenkarka.

WYKREŚLANKA: poniżej ukryliśmy 20 imion greckich bogów znanych z mitologii. Wykreślisz ich wszystkich od góry do dołu, od lewej do prawej oraz na ukos. Znajdź i wykreśl wyrazy: Uranos, Gaia, Kojos, Teja, Rea, Tetyda, Zeus, Nike, Apollo, Hermes, Hades, Iris, Japet, Ares, Hera, Hestia, Eros, Atena, Helios, Hebe.

PIERWSZY Z TRZECIM, DRUGI Z CZWARTYM

PIŁKA NOŻNA\\\\ Sytuacja w czołówce tabeli IV ligi jest bardzo ciekawa. Liderem jest co prawda Stomil (43 punkty), ale czuje na plecach oddech Concordii (42), która ma do rozegrania mecz zaległy. Ciekawy też będzie weekend, bo czołówka gra ze sobą.

Grupę pościgową z 37 punktami otwierają Start Nidzica oraz Polonia Lidzbark Warmiński, przy czym Polonia również ma jeden mecz w zapasie. Walka o awans rozstrzygnie się najprawdopodobniej między tą czwórką.

W 20. kolejce ciekawie będzie w Olsztynie i Lidzbarku Warmińskim. W stolicy regionu Stomil (1. miejsce) zagra ze Startem Nidzica (3. miejsce). Zmierzą się dwie drużyny, które wygrały wszystkie cztery spotkania w rundzie wiosennej. Stomil wyjdzie na boisko podbudowany ostatnim zwycięstwem 5:1 nad Mamrami Giżycko, z kolei goście prowadzeni teraz przez Tomasza Aziewiczza w ostatniej kolejce pokonali 1:0 Rominę Gołdap.

Fot. Emil Marecki

W poprzedniej kolejce Stomil wysoko pokonał Mamry Giżycko

Natomiast w Lidzbarku Warmińskim miejscowa Polonia (4. miejsce) zagra z Concordią Elbląg (2. miejsce). Gospodarze są

podrażnieni po ostatnim występie, bowiem w Stawigudzie podopieczni Piotra Jacka jedynie zremisowali 2:2 z ostatnim zespołem

tabeli. Concordia po porażce ze Stomilem wróciła na zwycięską ścieżkę, wygrywając dwa spotkania z rzędu.

Jeśli w sobotę wygra Start i Polonia, wtedy tabela ulegnie mocnemu spłaszczeniu, co widać poniżej, przez co rozgrywki staną się jeszcze bardziej ciekawe i... nieprzewidywalne.

PO 20 KOLEJKACH

1. Stomil	43
2. Concordia*	42
3. Start	40
4. Polonia*	40
* mecz zaległy	

Jeśli natomiast zwyciężą Stomil i Concordia, wtedy znacznie zmaleją szanse na awans kogoś z grupy pościgowej.

>>> 20. kolejka, piątek: Pisa

Barczewo - GKS Stawiguda (17); sobota: Stomil Olsztyn - Start Nidzica (12), Granica Kętrzyn - DKS Dobrze Miasto (14), Mazur Etk - Drwęca

Nowe Miasto Lubawskie (15), Polonia Lidzbark Warmiński - Concordia Elbląg (16), Sokół Ostróda - Mamry Giżycko (16), Rominta Gołdap - Olimpia II Elbląg (16), Tęcza Biskupiec - Mrągowia Mrągowo (16).

EM, DRYH

PO 19 KOLEJKACH

1. Stomil	43	60:17
2. Concordia*	42	53:19
3. Start	37	55:33
4. Polonia*	37	44:22
5. Mamry	36	57:28
6. Sokół	35	44:28
7. Dobrze Miasto	29	36:36
8. Tęcza	27	40:21
9. Granica	24	34:43
10. Mazur	22	31:46
11. Rominta*	22	33:32
12. Pisa*	21	25:34
13. Drwęca	20	25:64
14. Mrągowia	14	31:44
15. Olimpia II	9	14:55
16. Stawiguda	6	21:81

O PIŁCE

PUCHAR POLSKI\\\\ Zatoka Braniewo pewnie awansowała do 1/4 finału Wojewódzkiego Pucharu Polski. W Biskupcu Braniewanie ograli 6:0 KS Łęgajny. Pierwsza połowa nie zapowiadała jeszcze tak wysokiego pogromu, ale po przerwie worek z bramkami rozwiązał się na dobre. Wynik otworzył w 40. minucie Oskar Rynkowski, a zaledwie trzy minuty później prowadzenie podwyższył Wojciech Kimso. W 53. minucie ponownie błysnął Rynkowski, kompletując dublet i definitywnie odbierając gospodarzom nadzieję na korzystny wynik. Zaledwie pięć minut później na listę strzelców wpisał się Mateusz Prusik. Gdy wydawało się, że tempo spadło, to w samej końcówce padły jeszcze dwa ciosy. W 86. minucie trafił Jakub Hałeta, a wynik meczu rzutem na taśmę ustalił w 88. minucie Adam Konieczny.

• **KS Łęgajny**
- **Zatoka Braniewo 0:6 (0:2)**

0:1 - Oskar Rynkowski (40), **0:2** - Wojciech Kimso (43), **0:3** - Oskar Rynkowski (53), **0:4** - Mateusz Prusik (58), **0:5** - Jakub Hałeta (86), **0:6** - Adam Konieczny (88)

• Inne wyniki 1/8 finału

WPP: Śniardwy Orzysz - Mazur Pisz 4:1, Dąb Kadyny - Sokół Ostróda 0:7, Tęcza Biskupiec - Polonia Lidzbark Warmiński 5:1, Jeziorak Iława - Naki Olsztyn 2:3.

• **8 kwietnia:** Sałęt Boże - Znicz Biała Piska (17), Stomil Olsztyn - Olimpia Elbląg (18:30), Start Nidzica - GKS Wikielec (16:30).

• **Pary 1/4 finału WPP:** Zatoka Braniewo - Śniardwy Orzysz, Sokół Ostróda - Sałęt Boże/Znicz Biała Piska, Stomil Olsztyn/Olimpia Elbląg - Tęcza Biskupiec, Start Nidzica/GKS Wikielec - Naki Olsztyn.

III LIGA\\\\ Drużyny z województwa warmińsko-mazurskiego spotkania 25. kolejki III ligi rozegrają w Wielki Piątek.

Rys. Zbigniew Piszczako

Ostatni zespół tabeli - Znicz Biała Piska - już o godzinie 14 rozpocznie bój z Widzewem II Łódź. Gospodarze nie należą do czołówki ligi, ale i tak są stawiani w roli faworyta. Znicz zajmuje przecież ostatnie miejsce z dorobkiem zaledwie pięciu punktów. Drużyna z Białej Piskiej tydzień temu nie rozegrała meczu z Jagiellonią II Białystok ze względu na powołania piłkarzy z Podlasia do kadry młodzieżowych.

Olimpia Elbląg, która ostatnio przegrała 0:3 z ŁKS Łomża, tym razem pojedzie do Nowego Dworu Mazowieckiego. Będzie to spotkanie dwóch drużyn środka tabeli, a różnica między zespołami wynosi zaledwie jeden punkt. Natomiast GKS Wikielec, niestety, przerwał serię czterech zwycięstw z rzędu w III lidze. Piłkarze trenera Gracjana Wierzbickiego ostatnio przegrali 1:3 w Tomaszowie Mazowieckim z Lechią. Teraz u siebie

zagrają z czwartym zespołem ligi - Wigry Suwałki. O komplet punktów będzie ciężko, ale jak GKS myśli o utrzymaniu się w lidze, to i w takim spotkaniu musi zgarnąć trzy oczka.

• **Piątek:** Widzew II Łódź - Znicz Biała Piska (14), Świt Nowy Dwór Mazowiecki - Olimpia Elbląg (16), GKS Wikielec - Wigry Suwałki (18).

PO 24 KOLEJKACH

1. Legia II*	59	64:20
2. Warta	54	47:22
3. Łomża	49	55:24
4. Wigry	43	45:34
5. Wisła II*	41	40:33
6. Troszyn	38	59:35
7. Żabkovia	38	59:44
8. Lechia	32	48:38
9. Świt	31	35:43
10. Broń	31	29:42
11. Widzew II*	30	45:51
12. Olimpia	30	35:45
13. Jagiellonia II*	29	26:31
14. Bełchatów	29	41:51
15. Wikielec*	26	25:35

16. Mławianka 22 38:49
17. Wasilków 14 24:56
18. Znicz* 5 15:77

* mecz zaległy do rozegrania

EKSTRAKLASA\\\\ Od soboty do wtorku rozgrywana będzie 27. kolejka ekstraklasy, która wraca po przerwie na mecze reprezentacji narodowych. Na pierwszy plan zdecydowanie wybija się mecz w Białymstoku, gdzie trzecia Jagiellonia podejmie lidera i mistrza Polski Lecha Poznań.

• **Sobota:** GKS Katowice - Wista Płock (12.15), Raków Częstochowa - Widzew Łódź (14.45), Górnik Zabrze - Cracovia Kraków (17.30), Jagiellonia Białystok - Lech Poznań (20.15); **poniedziałek:** Bruk-Bet Termalica Nieciecza - Piast Gliwice (12.15), Radomiak Radom - Motor Lublin (14.45), Pogoń Szczecin - Legia Warszawa (17.30), Lechia Gdańsk - Korona Kielce (20.15); **wtorek:** Arka Gdynia - KGHM Zagłębie Lubin (19).

EM, DRYH

HISPAN NOWYM TRENEREM ŚWIĄTEK

TENIS\\\\ Iga Świątek potwierdziła w mediach społecznościowych, że hiszpański trener Francisco Roig dołączył do jej sztabu szkoleniowego. Najlepsza polska tenisistka przygotowuje się pod jego okiem do turniejów WTA na kortach ziemnych.

O tym, że to Roig będzie trenował Świątek, poinformował w środę wieczorem francuski dziennik sportowy „L'Equipe”. Szkoleniowiec, który tego dnia skończył 58 lat, był m.in. w sztabie swojego rodaka Rafaela Nadala przez większość jego kariery.

24-letnia Raszynianka oficjalnie potwierdziła nawiązanie współpracy z Hiszpanem w czwartek w mediach społecznościowych. „Witam wesołe Francisco! Jestem bardzo podekscytowana tym nowym rozdziałem” – brzmiał podpis na zdjęciu czwartej w światowym rankingu tenisistki z nowym trenerem na Instagramie.

Francuski dziennik napisał, że Roig zakończył współpracę z francuskim tenisistą Giovannim Mpetshim Perricardem, aby zostać trenerem Świątek.

Z Mpetshim Perricardem Roig pracował tylko około

miesiąca, wcześniej współpracował z Brytyjką Emmą Raducanu i Włochem Matteo Berrettinim. Z Nadalem związany był w latach 2005-22.

- Kiedy zaczęliśmy razem pracować, byłem dzieckiem i dopiero dołączałem do cyklu ATP, wspólnie z moim wujkiem Tonim. Francisco to świetny trener, który bardzo dobrze zna się na tenisie i pomagał mi stawiać się coraz lepszym. Czuję dla niego tylko wdzięczność i życzę mu szczęścia w jego kolejnych projektach - powiedział na zakończenie współpracy Nadal, zwycięzca 22 imprez wielkoszlemowych, którego Świątek jest wielką fanką.

Hiszpańskie media również wcześniej informowały o nawiązaniu współpracy z Roigiem przez sześciokrotną mistrzynię wielkoszlemową. Polka ma pod jego okiem przygotowywać się do turniejów na kortach

W latach 2005-22 Francisco Roig współpracował z Rafaeliem Nadalem

ziemnych w Rafa Nadal Academy na Majorce.

Pierwszą z imprez na ceglanej nawierzchni będzie turniej WTA w Madrycie. Organizatorzy już poinformowali, że Świątek będzie jedną z gwiazd imprezy (20 kwietnia-3 maja). Polka triumfowała w stolicy Hiszpanii w 2024 roku; w minionym sezonie uległa w półfinale Coco Gauff, a zawody wygrała Białorusinka Aryna Sabalenka.

Polka była bez trenera od 23 marca, kiedy poinformowała o zakończeniu

współpracy z Belgiem Wimmem Fissette. Było to kilka dni po tym, jak była liderka światowego rankingu przegrała z Magdą Linette w drugiej rundzie turnieju WTA 1000 w Miami.

Fissette był pierwszym zagranicznym trenerem Świątek, która wcześniej współpracowała z Piotrem Sierzputowskim i Tomaszem Wiktorowskim. To właśnie pod wodzą tego drugiego osiągnęła największe sukcesy, m.in. cztery tytuły wielkoszlemowe oraz pierwsze miejsce

w światowym rankingu. Po rozstaniu z Wiktorowskim zapewniła, że chce się nadal rozwijać, a pomóc miał jej w tym doświadczony Belg, którego filozofia trenerska opiera się na pozytywnym nastawieniu, wspólnym z podopiecznymi podejściu do tenisa oraz zespołowości.

Największy sukces, jaki z nim osiągnęła, to zwycięstwo w ubiegłorocznej edycji wielkoszlemowego Wimbledonu, który wygrała po raz pierwszy. Był to jej szósty triumf w Wielkim Szlemie. Pod jego wodzą była też najlepsza w turniejach w Cincinnati i Seulu. To jedyne dwa tytuły w imprezach WTA, które zdobyła z Fissette'em w sztabie.

Zwolnienie trenera jest pokłosiem słabej formy Świątek, jaką prezentuje od początku tego sezonu. Po raz pierwszy od sześciu lat nie dotarła do półfinału żadnej imprezy, a drugi rok

z rzędu nie wygrała turnieju w trzech pierwszych miesiącach. Jej dorobek z czterech startów do trzy ćwierćfinały, spadła też w światowym rankingu z drugiego na czwarte miejsce.

W ostatniej imprezie w Miami odpadła w drugiej rundzie. Poprzednio udział w turnieju po inauguracyjnym pojedynku zakończyła w sierpniu 2021. Załamania dyspozycji w trakcie meczów określiła, jako „najgorszy koszmar, jaki może przytrafić się czołowej tenisistce”. - Muszę to przeżyć i znaleźć rozwiązanie - zaznaczyła.

Na turniejowe zwycięstwo, czy chociażby półfinał, nie licząc triumfu w drużynowym United Cup w styczniu, najlepsza polska tenisistka w historii czeka od 21 września, kiedy triumfowała w zawodach WTA 500 w Seulu, gdzie zabrakło wielu czołowych zawodniczek.

PAP

O PIŁCE

>>> Gabriele Gravina, prezes Włoskiej Federacji Piłkarskiej (FIGC), zrezygnował ze stanowiska. Powodem jest narastająca presja polityczna po tym, gdy „Azzurri” nie zakwalifikowali się po raz trzeci z rzędu do finałów mistrzostw świata.

Decyzja Graviny prawdopodobnie doprowadzi również do dymisji selekcjonera reprezentacji Włoch Gennaro Gattuso. O dymisję Graviny apelował włoski minister sportu Andrea Abodi.

- Dla wszystkich jest oczywiste, że włoska piłka nożna wymaga gruntownej przebudowy - powiedział Abodi. - A proces ten musi rozpocząć się od nowego kierownictwa FIGC - dodał.

Gravina objął stanowisko prezesa federacji w 2018 roku, zastępując Carlo Tavecchio, który również zrezygnował ze stanowiska po tym, jak Włochy nie awansowały do

mundialu. Problemy Włoch na mistrzostwach świata sięgają 2010 i 2014 roku, kiedy to w obu przypadkach nie udało im się wyjść z grupy.

22 czerwca ogłoszono wybory nowego prezesa FIGC. Gravina jest obecnie wiceprezesa UEFA. Został wybrany na drugą kadencję w 2025, zatem jeszcze przez trzy lata będzie pełnił tę funkcję. - Gabriele jest moim pierwszym zastępcą i jest dla mnie bardzo ważny - powiedział w czwartek prezydent UEFA Aleksander Ceferin po ogłoszeniu rezygnacji szefa FIGC.

>>> Prezydent Europejskiej Unii Piłkarskiej (UEFA) Aleksander Ceferin w wywiadzie dla dziennika „La Gazzetta dello Sport” ostrzegł Włochy, współgospodarza Euro 2032 wraz z Turcją, że mogą stracić prawo do organizacji imprezy ze względu na stan swoich stadionów.

Rys. Zbigniew Piszczako

Ceferin ich stan określił jako „jeden z najgorszych w Europie”. - Euro 2032 jest

zaplanowane i się odbędzie, to pewne. Mam nadzieję, że włoska infrastruktura będzie

na czas gotowa. W przeciwnym razie turniej nie odbędzie się we Włoszech - powiedział Ceferin.

Podobnie jak w maju ubiegłego roku, szef europejskiej piłki nożnej ubolewał nad stanem włoskich stadionów, kilkakrotnie podkreślał, że na razie gospodarze nic nie robią, aby sytuacja uległa poprawie.

- Włoscy politycy powinni zadać sobie pytanie, dlaczego ich infrastruktura piłkarska należy do najgorszych w Europie - dodał. Ceferin przyznał, że obecnie „najpoważniejszym problemem włoskiej piłki nożnej jest relacja między polityką piłkarską a normalną polityką”.

Po uzyskaniu nominacji Włochy miały wyznaczyć pięć stadionów, na których odbędą się mecze Euro 2032. Oferty złożyło 11 miast/stadionów: Rzym, Florencja, Bolonia, Werona, Mediolan,

Genua, Bari, Neapol, Turyn (siedziba Juventusu), Cagliari i Palermo.

Jednak - jak zauważył szef UEFA - dwie z tych ofert dotyczą stadionów, które jeszcze nie powstały. W Mediolanie Inter i AC Milan rozpoczęły projekt budowy nowego San Siro. Rada miejska Rzymu dała w zeszłym miesiącu zielone światło klubowi AS Roma na rozpoczęcie w 2027 roku budowy nowego stadionu w dzielnicy Pietralata, na północnym wschodzie stolicy Włoch.

Istnieją jednak obawy, co wyjaśnił Ceferin, że projekty te mogą jednak zostać opóźnione z powodu długotrwałego procesu administracyjnego, który jest krytykowany przez kluby Serie A. Te ciągnące się latami procedury są postrzegane jako bardzo utrudniające modernizację infrastruktury stadionowej Italii.

PAP

W SOBOTĘ LICZY SIĘ TYLKO WYGRANA

SIATKÓWKA\\ Indykpol AZS powalczy o przedłużenie szans na awans do półfinału mistrzostw Polski. Jeśli w sobotę w Uranii Olsztynianie zdołają pokonać Resovię, wtedy o tym, kto znajdzie się w czołowej czwórce, zadecyduje wtorkowy mecz w Rzeszowie.

P przed play-offami wydawało się, że najbardziej zacięta będzie walka zespołów, które fazę zasadniczą PlusLigi ukończyły na czwartym (Resovia) i piątym miejscu (Indykpol AZS). Oba te kluby sąsiadują w tabeli, a w bezpośredniej rywalizacji odniosły po jednym zwycięstwie. W Olsztynie Indykpol AZS wygrał 3:1, a w Rzeszowie gospodarze triumfowali 3:2. Podopieczni trenera Daniela Plińskiego zagraли jednak wtedy bez Moritza Karlitzka, więc wydawało się, że w play-offach - już z niemieckim przyjmującym w składzie - Olsztynianie mogą w Rzeszowie pokusić się o zwycięstwo. Tak zresztą zapowiadał Tomasz Jankowski, prezes olsztyńskiego klubu.

Tymczasem przeżyliśmy olbrzymie rozczarowanie, bo Olsztynianie zagraли albo słabo, albo jeszcze gorzej, poza kilkoma minutami w trzecim secie, gdy zmiennicy ze stanu 12:28 niespodziewanie wyciągnęli wynik na 19:19. Ale dobra gra Indykpolu AZS na tym się skończyła, w efekcie przegrał trzy sety, w których zdobył tylko 57 punktów.

W Rzeszowie siatkarze Indykpolu AZS Olsztyn tylko w trzecim secie przekroczyli granicę 20 zdobytych punktów

Dla porównania Jastrzębie (7. zespół tabeli) w pojedynku z Projektem (2. miejsce) wywalczyło w Warszawie 62 oczka, a Skra (6.) w Lublinie (3.) aż 67 punktów. Jednak największą sensację sprawiła ZAKSA, która długo musiała walczyć, by się w ogóle do play-offów zakwalifikować. Kędzierzynianie zmierzyli się

z Wartą, zdecydowanie najlepszym zespołem po fazie zasadniczej, a mimo to w Zawierciu zdołali wygrać po pięciosetowym boju!

Jeszcze nigdy w historii nie zdarzyło się, by w play-offach ósmy zespół wyeliminował lidera, a teraz ZAKSA stoi przed olbrzymią szansą, tym bardziej że w czwartek Zawiercianie

rozgrywali ćwierćfinał Ligi Mistrzów (zakończył się po oddaniu gazety do druku), więc w poniedziałek w Kędzierzynie-Koźlu zapewne będą odczuwać trudy tego pojedynku.

Na co natomiast w sobotę w Uranii możemy liczyć? Cała nadzieja w tym, że Indykpol AZS w tym sezonie nie zagrał dwóch słabych meczów z rzędu,

jest więc szansa, że tym razem Olsztynianie staną na wysokości zadania. Do zwycięstwa potrzebna jest mocna zagrywka, dobre przyjęcie (z tym akurat w Rzeszowie nie było najgorzej), skuteczny atak (ostatnio był to raczej nieskuteczny atak) oraz aktywni środkowi, bo bez tego trudno będzie ograć Resovię. A środek siatki ma w tym sezonie sporo za uszami, bo zbyt mało dokłada punktów do klubowego skarbczyka.

Jeśli w sobotę Olsztynianie wygrają (wszystkie bilety na mecz już dawno zostały sprzedane), wtedy o awansie do półfinału rozstrzygnie trzeci mecz w Rzeszowie (wtorek, g. 17.30).

- W Rzeszowie gospodarze byli po prostu lepsi praktycznie w każdym elemencie - przyznaje Kuba Hawryluk, libero Indykpolu AZS. - My jednak po powrocie do Olsztyna robiliśmy swoje, trenowaliśmy tak samo jak wcześniej, w efekcie czujemy się mocni, dlatego wierzę, że w Uranii zagramy dobry mecz.

Co prawda Resovia będzie po występie w Lidze Mistrzów (we wtorek przegrała 0:3 w Ankarze - red.), ale ma szeroki skład, więc nie wydaje mi się, żeby to zrobiło jakąś dużą różnicę. A poza tym Rzeszowianie cały czas będą przecież w rytmie meczowym, co może zadziałać akurat na ich korzyść. Bez względu na to, my po prostu musimy skupić się na swojej grze.

>>> Sponsorem Głównym siatkarzy Indykpolu AZS Olsztyn jest Energa z Grupy ORLEN.

ARTUR DRYHNYCZ

PLAY-OFFY

>>> Aluron CMC Warta Zawiercie - ZAKSA Kędzierzyn-Koźle 2:3 (25:22, 25:22, 18:25, 19:25, 20:22); drugi mecz: 6 kwietnia (17.30); ewentualny trzeci: 9 kwietnia (17.30)

>>> PGE Projekt Warszawa - JSW Jastrzębski Węgiel 3:0 (25:21, 25:22, 25:19); 4 kwietnia (17.30), ewent. 7 kwietnia (20)

>>> Bogdanka LUK Lublin - PGE GiEK Skra Bełchatów 3:0 (25:23, 25:22, 25:22); 4 kwietnia (20), ewent. 8 kwietnia (20)

>>> Asseco Resovia Rzeszów - Indykpol AZS Olsztyn 3:0 (25:18, 25:19, 25:20); 4 kwietnia (14.45), ewent. 7 kwietnia (17.30)

DWIE STRONY SIATKI

Siatkarze PGE Projektu Warszawa po raz pierwszy awansowali do Finału Four Ligi Mistrzów, pokonując w ćwierćfinałowym dwumeczu Bogdankę LUK Lublin. W środę przegrali na wyjeździe 2:3, ale w stolicy zwyciężyli 3:1. - Wygraliśmy jako zespół - ocenił trener Kamil Nalepka.

O ile po fazie grupowej w lepszej sytuacji byli Lublinianie, o tyle bezpośrednie spotkania wykazały wyższość stołecznego zespołu, co potwierdzili obydwaj trenerzy. - W przekroju tych dwóch meczów to

nasi przeciwnicy byli skuteczniejsi w ataku i w sumie byli lepsi. Do Lublina przyjechali żeby wygrać przynajmniej dwa sety i tego dokonali. Po naszym słabszym występie w Warszawie, dzisiaj cała drużyna wiedziała co robić, podejście było dobre, co pokazał początek spotkania i nie byliśmy daleko od nawiązania jeszcze bardziej wyrównanej walki mogącej przynieść nam pożądany efekt - powiedział Stephane Antiga, trener Bogdanki LUK. - Debiutowaliśmy w Lidze Mistrzów, chcieliśmy osiągnąć jak najwięcej

i ogromną satysfakcję dały nam zwycięstwa w fazie grupowej. Teraz skupiamy się na krajowej rywalizacji. Wiadomo, że może być ciężko w drugim meczu play off w Bełchatowie i do niego przygotowujemy się taktycznie i mentalnie - dodał. Trener Projektu Kamil Nalepka dobitnie zaznaczył, że ten sukces jest zasługą całego kolektynu. - Wygraliśmy jako zespół. Po pewnym zwycięstwie u nas, które miało kluczowe znaczenie, przyjechaliśmy tu z wolnymi głowami. Wprawdzie gospodarze zaczęli

bardzo mocno, to jednak my odbierając ich zagrywkę i grając w siatkówkę potrafiliśmy te dwa zaplanowane sety rozstrzygnąć na naszą korzyść. Pracowaliśmy i pracujemy nad tym, by w takich ważnych meczach poprawić naszą siłę ofensywną stosując bardzo proste elementy siatkarskie. Gramy coraz lepszą siatkówkę, widzę dużą poprawę, ale jeszcze lepsze sety są przed nami - stwierdził z satysfakcją szkoleniowiec ze stolicy. MVP rewanżowego spotkania został atakujący Bogdanki LUK Kewin Sasak.

PAP

GAZETA
OLSZTYŃSKA

140 stron
na **140** lat

**Jubileuszowe wydanie
Gazety Olsztyńskiej**

14 kwietnia
szukaj w sprzedaży

PATRONI

